

J. P. TRAP

KONGERIGET
DANMARK

FJERDE OMARBEJDEDE UDGAVE

UNDER MEDVIRKNING AF VIDENSKABSMÆND, FAGFOLK OG
STEDLIGE MEDDELERE FRA ALLE LANDETS EGNE

UDARBEJDET AF

HARALD WEITEMEYER

II. BIND

FREDERIKSBORG AMT
KØBENHAVNS AMT
HOLBÆK AMT

KØBENHAVN 1920

G. E. C. GADS FORLAG

(OSCAR GAD OG FREDERIK GAD)

pr. Td. H.) til Vincents Lerche til Lerchenfeld, der 1717 solgte den til Generallieutn. A. Ph. v. Eynden († 1731), hvis Enke Vibeke Krag 1762 skødede den til Etatsrd., Amtm. B. de Cederfeld. Denne solgte den 1765 til Generalkrigskommissar Stephen Hansen († 1770), fra hvis Dødsbo den 1774 solgtes for 85,000 Rd. til Sønnen Justitsrd., senere Konferensrd. A. V. Hansen († 1796, en af Bondesagens Forkæmpere; paa Øen Kragholm skal der være et sønderbrudt Mindesmærke for ham). Dennes Enke solgte den 1801 for 182,000 Rd. til Kommercerd. J. Fr. v. Deurs († 1851), efter hvem den ved Skøde af 1855 for 400,000 Rd. gik over til Sønnen, senere Kmhr. C. van Deurs († 1889), som 1873 solgte den og Lille-Mørkegd. (nu Orelund) for 1,025,000 Rd. til C. R. Treschow († 1906), hvis Søn, Hofjægerm. Fr. Treschow, den nuv. Ejer, overtog den 1907. S. Aar fik Gaarden atter sit gl. Navn Torbenfeld.

Torbenfeld er et af de aneligste Herresæder i Amtet. Den store, hvide Hovedbyggn. ligger paa en Ø i Søen og bestaar af 3 Fløje i to Stokv.; over Søen fører en muret Bro og en Hængebro. I den sydl. Sideløjl er Rester af en middelalderlig Bygn. (ifl. Eline Gøyes Jordeb. lod Mogens Gøye „bygge Stenhus paa T.“); Østfløjen (Midtfløjen) er fra Renæssancetiden, men ombygget 1750; den nordl. Sideløjl, som oprindl. var af Bindingsværk, blev erstattet 1767 med en Bygn. af Grundmur. Ved Sydfløjens Vestende er eet Taarn, og midt paa Sydfløjen et andet og mindre, opf. af Manderup Brahe; tidl. var der desuden et Hjørnetaarn ved Midtfløjens Sydøsthj. og et andet indvendig ved Midtfløjens Nordende. Af C. R. Treschow paabegyndtes en Restaur. af Hobygn., fuldført efter hans Død; der opførtes da et Karnapartaarn og et stort Taarn ved Midtfløjens Hjørner; de to Gavle her fik Kamtakker og Manderup Brahes Taarn et Spir (Arkt. C. M. Smidt). I Hovedfløjen findes en Kælder med 3 Vandbassiner for Belejnings-tilfælde, hvortil Vandet føres fra en Kilde i Haven i Ledninger under Søen. En ny Bygn. („det gule Palæ“) er opf. 1907, Arkt. Ivar Bentsen (se „Archit.“ ^{6/3} 1910). I den smukke, bakkefulde Have, med en Udsigtsforhøjning („Skafottet“), et Mindesmærke af Sandsten (Freund), rejst 1834, til Minde om Fr. VI's Besøg i 1809.

Torbenfeld Kirke, hvortil ved dens Oprettelse henlagdes Hovedgaarden Torbenfeld samt de to senere under Gaarden inddragne Landsbyer Torbenfeld og *Simenfeld*, der dog endnu 1670 nævnes som Landsbyer, var oprindl. et Kapel under Skamstrup S.; Frydendal blev først et selvstændigt Sogn i Slutn. af 17. Aarh., da Torbenfeld fik dette Navn, og blev da et Anneks til Skamstrup.

I Sognet findes ingen Oldtidsmindesmærker, og Oldsagfund kendes næsten heller ikke.

Løve Herred.

Sognene: Sæby, Buerup, Hallenslev, Reerslev, Ruds-Vedby, Skellebjærg, Ørsløv, Solbjærg, Havrebjærg, Geeslev, Finderup, Gørlev, Bakkendrup, K.-Helsinge, Drøsselbjærg.

1584

Løve Herred, det sydligste i Amtet, omgives mod V. af Store-Bælt, mod N. af Ars Hrd., mod hvilket Grænsen dannes af Tissø (som er delt mellem de to Herreder) og Halleby Aa, mod Ø. af Skippinge og Merløse Hrdr., ligeledes begge med Aaen til Grænse, og mod S. af Sorø Amt (Slagelse Hrd.), fra hvilket det for en Del skilles ved Tude Aa. Herredets Udstrækning fra N. til S. og fra Ø. til V. er omtr. lige lang, noget over 22 km, men mod N. er det meget smalt og gaar op i en Spids i Skippinge Hrd. Mod V. udsender det Halvøen Reersø i Store-Bælt. De til dels, især mod NØ.,

bakkede, men ikke meget højtliggende Jorder er i det hele lermuldede, mod V. dog mere sandede; mod N. langs Aaerne er der gode Engstrækninger, mod N. og Ø. nogen Skov (1316 ha). M. H. t. Frugtbarheden er Herredet det tredje-

bedste i Amtet, idet der i Gnmst. gaar c. 11 Td. Ld. paa 1 Td. Hrtk. Det saml. Areal udgør 25,399 ha (c. 254 km²), deraf Vandareal 970. Ager og Engs Hartk. og det halv. Skovskuldsh. udgjorde $\frac{1}{3}$ 1905 3918 Td. Folketallet var $\frac{1}{2}$ 1916 16,024 (1801: 6828, 1850: 11,450, 1901: 13,843). I gejstl. Hens. danner Herredet med Ars Hrd. eet Provsti, hvortil Kalundborg Kbst. samt Tersløse, Stenlille og Niløse S. af Merløse Hrd. ogsaa hører.

Løve Hrd., i Vald. II's Jordeb. kaldet *Løghæ* og *Logahæreth*, hørte i Middelald. til Sjællands Vestersyssel, fra 1660 hørte det til Sæbygaards Amt (se videre p. 396).

Fund fra Mullerup Mose viser, at Hrd. hører til de tidligst beboede Egne af Landet, idet der dér er fremdraget Sager i Mængde fra den allerældste Del af Stenalderen, forud for Skaldyngernes Tid. Ogsaa fra Hrd.s Midte kendes enkelte tilsvarende Stykker. Fremdeles synes Egnen ned gennem Stenalderen at have haft Bosættelser af Betydning. Store Stengrave, især Langdysser og Runddysser, kendes i et Antal af over 150, med Forekomst især længst mod Ø. samt fra Reersø ind over Kirke-Helsing og derfra mod S. ned gennem Drøsselbjærg Sogn; begge Steder slutter de sig til Stengravsomraader i tilgrænsende Egne. Derimod er Gravhøjene, som vel for en stor Del tilhører Bronzealderen, forholdsvis faa i Tal; i Hrd.s Østside mangler de ganske, og heller ikke i Midtpartiet forekommer mange; de har især deres Plads i et Bælte fra Gørlev over Helsing ned til Havrebjærg. Fra Jernalderen foreligger ikke meget Oldsagsmateriale.

Litt.: Indberetn. til Nationalmus. om antikv. Undersøgelser, af C. Fredstrup og C. Neergaard 1892 og af J. Olrik og C. M. Smidt 1902 (Manusktr.)

Sæby Sogn (*S.-Hallenslev Km.*), fra hvilket Buerup Km. udskiltes $\frac{1}{4}$ 1919, omgives af Tissø (c. 1339 ha), Annekset Hallenslev, Finderup, Ruds-Vedby og Reerslev S. samt Buerup Km. Kirken ligger 23 km SØ. for Kalundborg og 18 km N. for Slagelse. Til Sognet hører en Engstræk. paa den anden Side af Tissø, Lunen (Lunden). Jorderne er af forskellig Beskaffenhed og ret bakkede. N. for Sæby ligger Skoven Marielund og den lille Sø „Bliden“. Gennem Sognet gaar Sorø-Kalundborg Landevej, der fra Sæby følger Tissøs Bred mod N. og fra hvilken der er smuk Udsigt over Søen.

Sæby med Buerup. **Befolkning** i 1916: 1765 (1801: 892, 1850: 1590, 1901: 1771), boende i 386 Gde og Hse. Det saml. **Hartk.** (1905): 572 Td.; 71 Gde med 527 og 143 Hse med 45 Td. Hartk., samt 84 jordløse Hse. **Ejdsck.** (1916): 5998, deraf **Jordv.:** 3443. **Areal:** 4838 ha, hvoraf (1912) besaaet med Hvede 170 ha, Rug 135, Byg 577, Havre 298, Blands. til Modenhed 185, Kartofler 33, Foderroer 289, Sukkerroer 32; Brak udgjorde 318 ha, Grønfoder og Græsning 1018, Haver o. l. 65, Tørvemoser 59, Skov 628, ubenytt. 37, Vandar. 856. **Kreaturhold** (1919) (uden Buerup) Sæby: 190 Heste, 959 Stk. Hornkv. (deraf 484 Køer), 21 Geder, 43 Faar, 225 Svin; Buerup: 361 Heste, 1716 Stk. Hornkv. (deraf 889 Køer), 32 Geder, 41 Faar, 493 Svin (1914 i Sæby med Buerup: 2918 Svin).

I Sognet **Byerne:** *Sæby* (c. 1370 Sæby) med Kirke, enlig ved Tissø, Præstegd. (opf. 1786), Skole (Apoteket er flyttet til Gørlev), Amtssygehus (opf. 1893, Arkt. Fr. Levy; 30 Senge, hvoraf 14 i Epidemi- og 1 i Daareafd.), Lægebl., Missionshus, Forsamlingshus, Ml., Brugsforen., Kbmdshdl. m. m.; *Ovttved* (Ougtved). Ved Tissø en Saml. Arbejderhuse under Frihedslund.

I Sognet 3 Hovedgde: *Sæbygd.* har i alt 72 Ager og Engs H. og 8 Td. Skovsk., Ejdsck. 600, deraf Jordv. 354,4; c. 384 ha, deraf Ager 259, Eng 77, Skov (Marie-

lund) 47; Fæste- og Arvefæstegodset er afløst. *Falkenhøj* har 22 Td. H., Ejds. 211,7, deraf Jordv. 177; 131 ha, deraf Ager 127, Mose 4; 3 Hse; desuden hører til Ejendommen c. 0,6 Td. H. Fæstegods. *Frihedslund* har 35,6 Td. H., Ejds. 281,2, deraf Jordv. 185,7; 223 ha, deraf Ager 168, Eng 31, Skov 17, Mose 7; desuden 8 Lejehuse. — *Ovtevdg.* (12,4 Td. H., Ejds. 88, deraf Jordv. 68,8; 84 ha, deraf 82 Ager; 3 Hse).

Sæby S., een Sognekommune med Annekset, har Tingsted i Høng og hører under Retskr. Løve Hrd., Politikr. Slagelse Kbst. m. m., Holbæk Amtstuedistr. (Filial i Kalundborg), Kalundborg Lægekr., Kalundborg Skattekr., Løve Hrds. Skyldkr., Amtets 3. Folketingsvalgkr., 5. Forligskr. og 2. Udskrivningskr.' 350. Lægd. Kirken tilhører Universitetet.

Kirken er en romansk Kamp- og Fraadstenskirke med Apsis. I gotisk Tid er Kirken overhvalvet, og der er tilføjet ikke mindre end 5 Tilbygninger af Munkesten:

Sæbygaard.

Taarn, to Kapeller mod N. og S. samt Sakristi og Vaabenhus, begge mod N. I 1864 fandtes ypperlige romanske Kalkmalerier, i Apsis Kristus i Højsædet, i Korbuen Medailloner med de christelige Dyder osv. (restaur. af Kornerup og genrestaur. 1908 af E. Rothe; se Kornerup i Aarb. f. n. Oldk. 1868 p. 43 og M. Petersen, Kalkmal. p. 107). I Nordkappellets Hvælving Malerier fra c. 1500 og i Koret fra 16. Aarh. Paa Alteret et Krucifiks; det tidl. Alterbill. fra 1853 af J. L. Lund (Christus i Getsemane) hænger paa Væggen. En gotisk Altertavle findes i Nordkappellet. Prædikestol fra 1624; romansk Granitfont. Panelværk af Harmens Snedker fra 1590 i Sakristiet. Ligsten over Laurens Jørgensen (Oxe), † 1460 (afbild. i Løffler, Gravst., Pl. XXIV), og over Præsten Jens Pedersen Todberg, † 1667 (broget bemal.). Den ene Klokke, fra 1368, er nu omstøbt. — Paa Kirkegaarden Empiremonum. over Fru Hedv. Paasche fra Nørager, † 1801, og Selchau'ernes Familiegravsted; desuden er Forf. Emanuel Henningsen, † 1886, begr. her. I Ligkappellet et stort sengotisk Krucifiks.

Sæbygaard skal have tilhørt Esbern Snare, som siges at være død der (1204) ved at falde ned af en Trappe. Gaarden var siden et kgl. Len, hvorefter senere Sæbygaards Amt benævnedes. Fru Elne, Per Broks Datter, mageskiftede 1376 sin Tredjedel i Seby og Sebi Fang til Dronn. Margrethe, som 1379 indløste Sæby og Sæby Fang fra Erik Pilemand, der havde haft Godset i Pant for 115 Mark Sølv. 1494 var Hr. Jørgen

Lauridsen (Oxe) vistnok Lensmand paa Sæbygd. Aar 1664 fik Rentemester Henr. Müller den af Kronen for 184,038 Rd., hvorefter den ejedes af hans Enke og Datter Sophie, der var g. m. senere Kommercerd. Johs. Fincke, hvis Arvinger solgte den 1719 ved Auktion for 37,250 Rd. til Gehejmerd. Fr. Chr. Adeler til Dragsholm osv. († 1726), der atter 1720 skødede den til sin Svigersøn Lars Benzon til Hagestedgd. osv. († 1742). Derefter ejedes den af Sønnen Niels Benzon, hvorpaa den ved Auktion 1761 købtes af Hedeveg Sophie, Grevinde Levetzau, f. Komtesse Rantzau († 1775), Enke efter Gehejmerd. Fr. Chr. Greve Levetzau, og efter hende gik den i Arv til Oberst Fr. Siegr. Rantzau, der 1779 solgte den for 72,000 Rd. til Major, senere Oberst Arnoldus Falkenskiold († 1819). Denne, der udlagde Halvdelen af Hovedgaardens Jorder til Bønderge og gav Bønderne Hoverfrihed mod en Pengeafgift, udlagde Parcelgaardene *Frihedslund* og *Falkenhøj*, der senere blev solgte fra Sæbygd. (se ndfr.). Falkenskiold solgte Sæbygd. 1797 for 175,000 Rd. til Kancellird. Paasche, der 1799 afhændede den for 206,000 Rd. til Grev Rantzau-Ascheberg. Denne solgte den 1801 for 240,000 Rd. til Kammerrd. Astrup, der 1803 ogsaa købte Løveg. og 1806 solgte dem begge til Kmjkr. Hoppe for 500,000 Rd. Gaarden købtes derpaa 1829 af Grev Lerche til Lerchenborg for 112,448 Rd., og han afhændede den 1837 for 132,588 Rd. til cand. phil. J. Busch, hvorefter den 1881 for 980,000 Kr. erhvervedes af Etatsrd. A. Nygaard († 1915), der efter at have afhændet store Skovstrækninger til Selchausdal solgte S. 1908 til G. E. Grüner (til Dronninggd.), som 1911 solgte den for c. 1 Mill. Kr. til sin Søn Thor Grüner, og han afhændede den 1913 til den nuv. Ejer Lieutn. Mogens Grüner for 930,000 Kr. Den statelige, tofløjede Hovedbygning, opf. 1747, restaur. 1881, er af Grundmur i to Stokv.

Frihedslund blev i Falkenskiolds Besiddelse, da denne solgte Sæbygd. 1797, men 1800 blev den atter forenet med Sæbygd.; 1809 solgte Kmjkr. Hoppe den til A. H. Bachmann, † 1823, hvorefter den solgtes til Grevinde Rosencrone f. Hjelmstjerne, 1824 til Major Rothe, hvis Søn 1850 afhændede den til Lieutn. Saxtorph, og denne solgte den 1860 til Vald. Hvidt, † 1878, derefter ejedes den af Enken; deres Søn, Etatsrd. D. Hvidt ejer den nu (fra 1895). — *Falkenhøj* blev solgt fra Sæbygd. i Beg. af 19. Aarh. Den ejedes fra 1855 af Haagen Simonsen, fra 1894 af Sønnen Fr. H. Simonsen, som 1907 solgte den for 165,000 Kr. til Forvalter S. H. Jul. Petersen, der 1913 solgte den for 222,000 Kr. til den nuv. Ejer A. Qvistgaard Bay. Hovedbygning opf. sidst i 18. Aarh., er i et Stokv. med Frontespice til begge Sider.

I Brev af $\frac{9}{16}$ 1562 (Kanc. Brevb.) nævnes i Sæby 5 Gde i *Kapel-Sæby* og 3 Gde i *Store-Sæby*.

Ved Sæbygd. er fredlyst en Runddysse og en Gravhøj. Andetsteds i Sognet ses nogle mere eller mindre forstyrrede Dysser.

Buerup Sogn (*B. Kommune*), fra $\frac{1}{4}$ 1919 udskilt af Sæby S. som en egen Kommune, men endnu ikke udskilt i gejstl. Hens., udgør den nordl. Del af dette og omgives af Tissø (se p. 489), Sæby og Reerslev S. samt Skippinge Hrd. (Holmstrup, Agnsø og Jørløse S.), hvorfra det skilles ved Afløbet fra Aamosen, Halleby Aa, som i en stor Bue danner Sognets Nordgrænse, indtil den falder ud i Tissø. Jorderne er overvejende bakkede og af forskellig Beskaffenhed; højeste Punkt er Kløveshøj (Kløverhøj), 100 m, med trigonometrisk Stat. Langs Aaen findes udstrakte Eng- og Mosestrækning, og i Sognet er der mange Skove (Møllevang, Hejrebjærg, Stenhus Vænge, Katstrup Sk., Askvad, Enghave, Skimmelsk., Frendved Vænge, Storsk. med Klin-tesk. m. fl.). Skoven ved Tissø er et yndet Sommerudflugtssted, hvor store Møder afholdes. Gennem Sognet gaar langs Tissøs Bred den smukke Landevej Sorø-Kalundborg.

Buerup S. havde $\frac{1}{2}$ 1916 1239 Indb. Se i øvrigt under Sæby S.

I Sognet Byerne: *Buerup* (15. Aarh. Bwerop) med Kirke, Kapellanbl., Skole, Missionshus og Forsamlingshus; *Uglerup* med Skole, Missionshus, Telefoncentral („Lykkebjærg“) og Mejeri; *Løgtved* (1320 Løgæthved) med Skole; *Frandby* (15. Aarh. Frendetueth); *Halleby* (1316 Halæby); *Hallebyore* (1312 Halbyore) med Forsamlingshus (opf. 1893) og Kbmshdl. Saml. af Huse: *Halleby Hale*; *Askvad* med Skole; ved Halleby Aa *Vandfalds Mølle* og *Strids Mølle*, en af „Kongens Møller“.

I Sognet 3 Hovedgde: *Selchausdal* har c. 118 Td. Ager og Engs H. og 27,9 Td. Skovsk., Ejds. 1125; c. 883 ha, deraf Ager 375, Eng 99, Mose 11, Skov 397; 10 Arbejderbl. Til Godset hører c. 30 Td. H. Fæstegods, Stridsmølle m. m. Paa Hovedgaardens Mark er der en Stiftelse for 12 ældre Kvinder, opf. 1896 af Gods-ejerinden. *Nøramer* (1429 Nørreagre) — hvortil hører Parcelgden Konradineslyst i Ruds-Vedby S., se p. 497 — har c. 53 Td. Ager og Engs H. og 24 Td. Skovsk., Ejds. 852, deraf Jordv. 434,4: c. 797 ha, deraf Ager 268, Mose 22, Skov 468; desuden hører til Godset, der ligger spredt i flere Sogne, c. 12 Td. H. Fæstegods. *Kattrup* (1393 Kattethorp) el. *Raschenberg* har c. 58,8 Td. H., Ejds. 521, deraf Jordv. 318; c. 524 ha, deraf Ager 319, Eng 69, Skov 112, Overdrev 13; desuden hører til Godset, der ligger i Sæby og Reerslev S., noget Fæstegods m. m. — Andre større Gde: *Hallebygd.* (21,4 Td. H., Ejds. 225, deraf Jordv. 133; c. 150 ha, deraf Ager 95, Eng og Mose 55; med Mejeri).

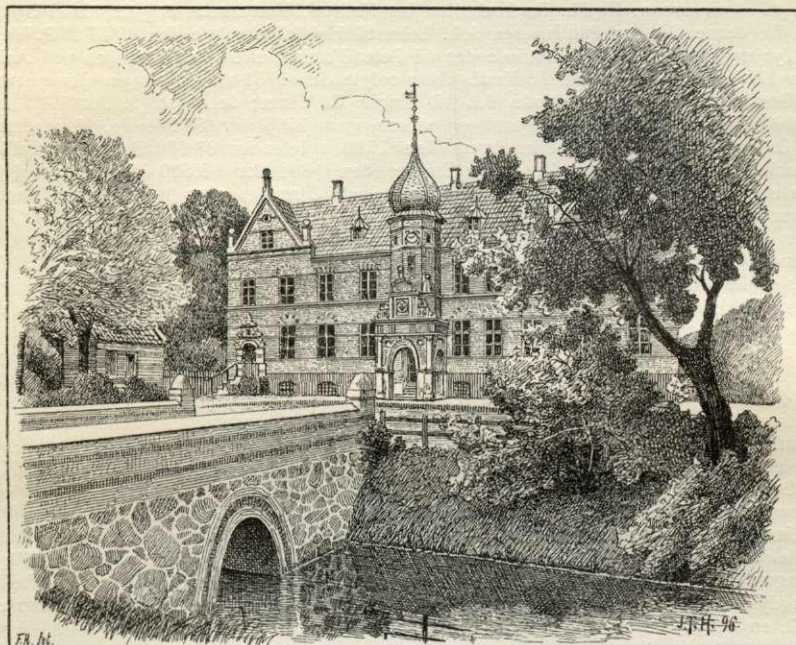
Buerup S., en egen Sognekommune, har s. Tingsted og hører under de s. Kredse som Sæby S. samt 2. Udskrivningskr. 349. Lægd. Kirken tilhører Kom-munen.

Kirken er opf. 1887 efter Tegn. af Arkt. V. Klein af røde Mursten med Taarn og Spir. Altertavlen (Christus) er en Kopi efter Giovanni Bellini. Kirken er bekostet af Selchausdals dav. Ejer, Ch. Selchau og skænket til Sognet. Et Ligkapel er opf. 1895.

Selchausdal hed tidl. *Gundetved* (1337 Gunnethueth) og tilhørte 1339 Matheus Joneson; 1489 ejedes den af Margr. Ottesdatter Limbek, Jon Billes Enke, hvis Datter Margr. ægtede Niels Henriksen, Stamfader for Slægten Arenfeldt, der begyndte som Landstingsskriver, senere var Landsdommer i Sjæll. og endte som Rigsrd. og Rigs-kansler. Han lod 1528 paa Kongens Retterting i Nyborg tage Vidisser af to gamle „uforfalskede“ Pergamentsbreve, hvoraf det ene var et af 11 Mænd udstedt Ridebrev med 12 (!) hængende Indsegl om Markeskel mel. Gundetved og Orebodhe, udstedt 1354 paa Dansk (!), det andet et af Landsdommer Johannes Gørsting 1368 (!) udstedt Vidne, at vir nobilis Petrus Kope versus possessor boni Gundtvedt gjorde Lovhævd paa Gundetved efter foranstaaende Markeskel, meget vigtige Breve for Gundetveds Hist., hvis de ikke havde været et meget groft Falskneri, forsættligt eller uforsættligt fra Rigs-kanslerens Side. Efter hans Død (c. 1533) ejedes Gaarden af hans Søn Henr. Nielsen, der ligeledes var Landsdommer, og dennes Søn Niels Henriksen Arenfeldt. Ved dennes barnløse Død 1628 solgtes Gundetved til Ernst Normand, der var g. m. Ingeborg Hansd. Arenfeldt. Han solgte 1636 Gaarden til Jochum Normand, som 1645 afhænde-de den til Axel Juul til Volstrup († 1671). Denne skødede Gundetved (og Kattrup) 1664 til Rentem. Henr. Müller, hvis Søn Frants Müller arvede den. Derefter ejedes den af Assessor Bertel Jensen, senere af kgl. Tøjhusskriver Jacob Nielsen, der 1696 solgte den til Højesteretsadvokat Brostorp Albertin til Tølløse og Søgd., som 1710 afhænde-de den for 24,000 Rd. til Henr. Wigand Michelbecker, hvis Enke solgte den 1723 til Kmjkr., senere Stiftamt. Jacob Benzon for 13,300 Rd., og denne afhænde-de den atter 1729 for 27,000 Rd. til Stiftamt. Fr. Adeler († 1766). Han skødede den 1755 for 30,000 Rd. til Lars Bjørn, hvorefter den ejedes af Krigsr. Nicolai Fr. Schumacher, der 1775 solgte den for 40,000 Rd. til Grevinde Levetzau til Sæbygd., hvorpaa den ved Auktion 1778 for 34,700 Rd. tilsloges Mathias Brønstorp, som 1782 solgte den til Niels Munch Krag, der 1791 solgte den for 43,000 Rd. til Generalkrigskommissær Chr. A. Selchau. Han gav 1799 Gaarden dens nuv. Navn. Efter hans Død 1817 til-

faldt den Sønnen J. C. Selchau og siden atter dennes Søn C. Selchau, † 1894, hvorefter den gik over til Søsteren, Frk. Michelli Selchau, † 1914, og derefter til Fatteren, den nuv. Ejer, Gundo S. Vogt (tidl. Ejer af Bjernedegd.), — Brostorp Albertin skal have opf. en Hovedbyggn. af Bindingsværk. Den nuv. Hovedbyggn. er opf. af C. Selchau 1856 efter Tegn. af Herholdt i Renæssancestil i to Stokv. med Taarn og bestaar af en Midtfløj og 2 Sidefløje. Den er omgivet af Grave og et stort Parkanlæg.

Kattrup skænkedes 1393 af Dronn. Margrethe til Sorø Kl., overgik 1414 ved Mageskifte til Rosk. Bispestol og erhvervedes 1561 af Laur. Iversen Serlin ved Mageskifte med Kronen. Hans Sønnedatters Søn Chr. Skade ejede den 1625 og 1655, derefter Axel Juul til Volstrup, der 1664 solgte den til Rentem. Henr. Müller. Denne overlod den til sin Søn Chr. Müller, Amtm. paa Island († 1720), der 1689 solgte den til sin Broder Frants

Selchausdal.

Müller, efter hvis Død den solgtes ved Auktion 1705 til Chr. Paludan i Kalundborg. Derefter ejedes den af Ritm. Bolle Luxdorph Rose, der 1718 solgte den (412 Td. H., 60 Rd. pr. Td.) til Hans Philip Bockenholffer. Gaarden gik ved Gæld over til Mette Marie Juul til Kragerup († 1742 paa Kattrup), hvis Arvinger solgte den 1743 ved Auktion for 11,000 Rd. til hendes Svigersøn Major Ant. Günther v. Ellbrecht († 1760). Denne solgte den 1751 til Landsdommer Peder Kraft († 1764), hvis Enke afhændede K. 1765 til Jørgen v. Hjelmcrone (se p. 447), der 1775 solgte den til Major H. Focken, hvorpaa den ved Auktion 1781 solgtes for 35,000 Rd. til Kancellir. P. Gommesen Errebo, der atter 1793 afhændede den for 66,000 Rd. til Landvæsenskommisær P. O. Borch Møller. Denne solgte den 1800 for 94,000 Rd. til Joh. Caspar Mylius, senere Kmhr., der 1804 overlod den til sin Moder (se Rønningesøgd.), men fik den igen 1831 efter hendes Død (1835 solgte han den vel til Oberstlieutn. J. F. Adeler, men maatte Aaret efter atter overtage den ved Adeler's Fallit). Kmhr. Mylius († 1852) fik kgl. Bevill. til efter hans Moders Familienavn at kalde K. *Raschenberg* (et Navn, som dog aldrig har faaet Hævd) og skødede den s. A. til sin Svigersøn Fr. E. H. Greve Bernstorff († 1894). hvis Søn Kmhr., Hofjægerm. U. J. A. Greve Bernstorff-Mylius nu ejer den. — Hovedbyggn., der var opf. midt i 18. Aarh., blev nedbrudt 1898-99, og Forpagterboligen er indrettet til Herskabsbolig.

Nørager erhvervedes 1429 af Jørgen Rud ved Mageskifte med Kronen. Den synes i 17. Aarh. at have været i Familien Grubbes Besiddelse, thi ^{22/10} 1674 skødede Rentem. Steen Hohendorf († 1687), der var g. m. Margrethe Jørgensd. Grubbe, og Fru Mette Grubbe, Enke efter Ebbe Ulfeld til Rask, *Nørager* til Carsten Hansen Atke (den Atke, som var Godsinspektør paa *Nørager*, og som Th. Kingo omtaler i sit Digt „Carsten Atkes Afsked med Løve Herred“). Atkes Arvinger (Enken Johanne Munchgaard og hendes Børn) solgte Gaarden 1694 til Forpagter paa Søgd., Chr. Hansen Paludan, der 1699 afhændede den (259 Td. H.) til Kaptejn Kaspar Bartholin til Bøstrup, som 1703 solgte den (235 Td. H., 45 Rd. pr. Td. H.) til Kancellir., Landsdommer O. Bornemann (se Hagestedgd. p. 473). Han pantsatte den 1709 til Helle Helene Trolle, hvorpaa den blev solgt ved Auktion 1711 for 5090 Rd. til Rasm. Melvin i Sorø (senere Ejer af Aagd.). Denne solgte den 1720 til Jacob Hjort (se Kongsdal, p. 462), der atter solgte den 1723 til ovenn. H. Ph. Bockenhoffer paa Katstrup; han maatte dog for Gæld ogsaa gaa fra denne Gd., og Panthaveren Joh. Lehn til Hvidkilde solgte den 1743 til P. West til Tybjerggd., der 1748 afhændede den til Peter Ferslev, efter hvis Død den ved Auktion 1751 solgtes til ovenn. P. Kraft. Han solgte den 1761 til sin Svoger Generalaud. O. Borthuus, der 1766 skødede den til Krigsr. Cl. Plum; denne solgte den 1785 for 40,000 Rd. til Peder S. Qvistgaard og denne igen 1796 for 56,544 Rd. til Madame A. C. Qvistgaard, f. Plum, efter hvem den 1799 solgtes for 83,000 Rd. til Kancellir. Paasche. Derpaa købte A. Fr. Greve Trampe den 1804 for 98,500 Rd., men solgte den atter 1806 for 125,500 Rd. til Kammerr. P. J. Gjersing, efter hvem Sønnen Landøkonom N. Gjersing overtog den s. A. Ved Auktion 1823 solgtes den for 46,800 Rd. Sølv til Kammerr. C. C. Bang, som 1837 afhændede den for 107,500 Rd. til Gehejmer. C. Greve Moltke, efter hvem den tilfaldt Sønnen Ernst Greve Moltke († 1896), hvis Enke døde 1908; nuv. Ejer er Sønnen Otto Greve Moltke. Aagaard Hovedgd. (se p. 508), som tidl. var forenet med *Nørager*, solgtes 1865, og det betydelige Bøndergods, som hørte til Aagd., forenedes med *Nørager*, men bortfalder nu efter Arvefæsteafsløsningslovens Ikrafttræden. — Den trefløjede Hovedbygn. i to Stokv. (Sidefløjene dog i 1 Stokv.) med Taarn er opf. 1868-69 i nyere ital. Renæssancestil. Efter en Brand 1914 genopf. de 1867-69 opf. Avlsbygninger. (L. Bobé, Ældre fransk Malerkunst paa et dansk Herresæde, i „Kunst“ 1907). Baade den rige Bregnesaml. og den „hule Eg“ i Parken er nu forsvundne.

Flere Landsbyer i Sognet vides forsvundne. *Kusserup* (1393 Kusætorp) havde 1664 9 Gde og 2 Hse, men omtales 1688 som lagt under Katstrup. Ogsaa *Nørager* og *Aaserup* omtales i 17. Aarh. (1688 hhv.: 7 Gde og 3 Hse og 4 Gde og 1 Hs.).

Skovene, til Dels i Skovene, ligger en halv Snes Stenalders Stengrave, de fleste dog noget forstyrrede. Ogsaa længere mod S. er eller har der været adskillige Stengrave; af Gravhøje kendes derimod kun enkelte. Ved Katstrup ligger en fredl. Langdysse; smstds. er af Nationalmus. undersøgt en dobbelt Jættestue. Ved Buerup er fredl. en Langdysse og et Dyssekammer, N. for Uglerup et Dyssekammer.

Hallenslev Sogn (*Sæby-H. Km.*), et lille Sogn, omgives af Sæby, til hvilket det er Anneks, Finderup, Gørlev og Bakkendrup S., den til Sæby S. hørende Engstrækn. „Lunen“ samt Tissø (hvoraf c. 44 ha under Sognet). Kirken ligger c. 19 km SØ. for Kalundborg og 17 km N. for Slagelse. Jorderne er lavtliggende og jævne, dels sand-, dels lermuldede, paa flere Steder side, med Enge og gode Tørvemoser (Ravnsmose). Mod SV. berøres Sognet af Slagelse-Værsløv Banen.

Befolkning i 1916: 461 (1801: 226, 1850: 461, 1901: 443), boende i 108 Gde og Hse. Det saml. Hartk. (1905): 124 Td.; 26 Gaarde med 103 og 59 Hse med 21 Td. Hartk. samt 12 jordløse Hse. Ejdisk. (1916): 1098, deraf Jordv.: 705. Areal: 798 ha, hvoraf (1912) besaaet med Hvede 30 ha, Rug 35, Byg 127, Havre 75, Blands. til Modenhed 27, Kartofler 9, Foderroer 67, Sukkerroer 7; Brak udgjorde 56 ha, Grønfoder og Græsning 175, Haver o. l. 7, Tørvemoser 104, Vandar. 54. Kreaturhold (1919): 182 Heste, 643 Stk. Hornkv. (deraf 322 Køer), 26 Geder, 66 Faar, 330 Svin (1914: 929).

I Sognet *Byerne*: *Hallenslev* (1339 Halenslev) med Kirke, Skole, Fattiggd. med Alderdomshjem for Sæby-H. Km. (opf. 1873, 35 Pladser), Ml., Kbmshdl. og Telefoncentral („Sæbyhøj“); *Torpe*. *Hallenslevgde*, *Venteskov* og *Torpegavn*, Hse.

Hallenslev S., een Sognekommune med Hovedsognet, har s. Tingsted og hører under de s. Kredse som dette samt 2. Udskrivningskr. 351. Lægd. Kirken tilhører Ejeren af Frihedslund.

Kirken er en romansk Kampestenkirke med gotiske Hvælvinger og Tilbygninger: Taarn og Vaabenhus mod S., Kapel og Sakristi mod N., fortrinsvis af Munkesten. Nyere Alterbill. (den korsfæstede); Prædikestol fra 1648; Cementfont.

Der findes ingen Oldtidsmindesmærker i Sognet.

Reerslev Sogn omgives af Buerup, Sæby S., Annekset Ruds-Vedby, Skellebjerg S. samt Merløse Hrd. (Niløse S.), et lille Stykke af Tuse Hrd. (Skamstrup S.) samt Skippinge Hrd. (Holmstrup S.), fra hvilke to sidste Hrdr. det adskilles ved Halleby Aa. Kirken ligger c. 24 km SØ. for Kalundborg og 17 km N. for Slagelse. De gennemgaaende højtliggende og bakkede Jorder er for det meste lette og sandede, kun i Dalene noget lerede; mod NØ. sænker de sig mod Aamosens store Flade. Af Skove mærkes Frihave, Taagerup Sk. og Løjesmølle Sk., alle under Nørager, og Hesselbjerg Sk. under Hesselbjærggaard. Gennem Sognet gaar Slagelse-Nykøbing Landevej.

Befolkning i 1916: 933 (1801: 517, 1850: 939, 1901: 1001), boende i 215 Gde og Hse. Det saml. **Hartk.** (1905): 232 Td.; 50 Gde med 192 og 136 Hse med 40 Td. Hartk., samt 16 jordløse Hse. **Ejds.** (1916): 2291, deraf Jordv.: 1451. **Areal:** 1940 ha, hvoraf (1912) besaaet med Hvede 46 ha, Rug 143, Byg 293, Havre 200, Blands. til Modenhed 135, Kartofler 19, Foderroer 134, Sukkerroer 1; Brak udgjorde 191 ha, Grønfolder og Græsning 501, Haver o. l. 20, Tørvemer 35, Skov 158, ubenyttet 4, Vandar. 6. **Kreaturhold** (1919): 336 Heste, 1255 Stk. Hornkv. (deraf 694 Køer), 30 Geder, 63 Faar, 636 Svin (1914: 1955).

I Sognet *Byerne*: *Reerslev* (1390 Rethersløf), med Kirke, Præstegd., Skole, Alderdomshjem (ledet af en Diakonisse), Missionshus (nyopf. 1906, sekskantet Bygn., Arkt. Holger Jacobsen), Andelsmejeri, Kbmshdlr. og Sparekasse (opr. 1873; ³¹/₈ 1918: Indskud 83,652, Reservef. 6251 Kr.); *Sønderød* (1362 Sunderuth) med Skole og Kbmshdl., betydelig Tørvetilvirkn.; *Taagerup* med Kbmshdl. og Skole; *Hesselbjerg* (1346 Hæslæbyergh); *Risbjerg*. *Dyndeng*, *Orevad* og *Langvad*, Hse.

Avlsgaarden *Hesselbjærggd.* har 25,6 Td. Ager og Engs H. og 3,8 Td. fuld Skovskyld, Ejds. 290, deraf Jordv. 210; c. 250 ha, deraf Ager 149, Eng 14, Skov 35, Mose 3, desuden 15 Hse med 47 ha. — Desuden *Løjes Mølle*, en nu nedlagt Vandmølle.

Reerslev S., en egen Sognekommune (fra 1907), har Tingsted i Høng og hører under Retskr. Løve Hrd., Politikr. Slagelse Kbst. m. m., Holbæk Amtstuedistr. (Filial i Kalundborg), Kalundborg Lægekr., Kalundb. Skattekr., Løve Hrds. Skyldkr., Amtets 3. Folketingsvalgkr., 5. Forligskr. og 2. Udskrivningskr. 347. Lægd. Kirken er selvejende.

Kirken er en romansk Kampestensbygning med gotiske Hvælvinger og Murstens-tilbygninger: Taarn og Vaabenhus mod S., Kapel og Sakristi mod N. Kirken blev restaur. 1860. Altertavlen er i Højrenæssancestil med Bill. af Kølle (Chr. i Getsemane); et tidl. Alterbill. fra 17. Aarh. hænger i Sakristiet; Alterbordsforsats fra 1562. Prædike-stol fra 1627 med et senere indsk. Aarst. 1688; romansk Granitfont. — Paa Kirke-gaarden er 1866 opf. et Gravkapel for Fam. Moltke paa Nørager. En romansk Ligsten, der i 17. Aarh. er benyttet paany, er indsat i Kirkegaardsmuren. I 1918 er der opf. en smuk ny Ligport (Arkt. F. C. C. Hansen). Sognet har to Kirkegaarde.

Claus Serlin skrives 1390 til Retherslef. 1429 erhvervede Jørg. Rud „Hæsliebergh og Hæslæbierts Fang“ ved Mageskifte med Kronen. — Ifl. D. Atl. har der i Sognet været to Kilder, hvoraf den ene „besørgtes tilforn hver Skt. Hans Dag“.

Der kendes i Sognet ikke en eneste Gravhøj, derimod ikke mindre end c. 35 Sten-grave, for største Delen endnu bevarede. Ø. for Reerslev ligger saaledes en af Landets anseeligste Langdysser, c. 100 m lang og omsat med 140 Randsten; ligesom til nærliggende og et fjærner staaende Dyssekammer er den fredl. V. for Reerslev staa paa Toppen af Bøgebjerg (59 m) 5 Bautasten i Gruppe, „Skrædderens falske Vidner“; atter disse og en Langdysser ved Bankens Fod er fredl. Endelig er NV. for Reerslev fredl. et Dyssekammer med omgivende Jordhøjning, ved Risbjerg en Langdysser og ved Sønder-rød 3 Dyssekamre, det ene med omgivende Jordhøjning.

Ruds-Vedby Sogn, Anneks til

Reerslev, omgives af dette, Skelle-bjerg, Finderup og Sæby S. Kirken ligger c. 15 km N. for Slagelse. Jorderne er noget højtliggende, temmelig bakkede og i det hele lette, mod V. meget stenrige, dog findes der i Dalene paa flere

Steder god Jord, med Enge og Tørvemoser og flere Kildevæld. Bakken Store-Kulebjerg er beplantet med Gran. Omtr. $\frac{1}{6}$ af Arealet er skovbevokset (Ene-mærke og Skellebjerg Vænger under Vedbygd.; Dyrehaven, Væversk., Træskok. og Kulebjergskovene under Konradineslyst). I Ruds-Vedby krydser Slagelse-Nykøbing og Sorø-Kalundborg Landevejene hinanden; gennem Sognet gaar Høng-Tølløse Banen.

Befolkning i 1916: 1424 (1801: 423, 1850: 709, 1901: 1049), boende i 311 Gde og Hse. Det saml. Hartk. (1905): 208 Td.; 33 Gde med 183 og 111 Hse med 25 Td. Hartk., samt 78 jordløse Hse. Ejds. (1916): 3014, deraf Jordv.: 1404. **Areal:** 1653 ha, hvoraf (1912) besaaet med Hvede 39 ha, Rug 91, Byg 207, Havre 158, Blands. til Modenhed 99, Kartofler 18, Foderroer 138, Sukkerroer 8; Brak udgjorde 126 ha, Grønfoder og Græsning udgjorde 344, Haver o. l. 41, Tørvemoser 20, Skov 277, ubenytt. 3, Vandar. 4. **Kreaturhold** (1919): 289 Heste, 1021 Stk. Hornkv. (deraf 573 Køer), 21 Geder, 55 Faar, 533 Svin (1914: 1534).

I Sognet Byen: *Ruds-Vedby* (Vedby; 1248 Vitbii) — 1916: 107 Gde og Hse og 672 Indb. (1911 594 med flg. Erhverv: Landbr. 88, Haandv. 254, Handel 115, Transp. 34) — med Kirke, Skole, Forskole, Friskole, Missionshus (nyopf. 1899), Stiftelsen „Sygehjemmet“, Alderdomshjem med 12 Pl. (opf. 1909, Arkt. Ingemann), Ruds-Vedby Sogns Spare- og Laanekasse (opr. 1868, $\frac{31}{100}$ 1918: Indskud 108,562, Reservef. 8144 Kr.), flere Bankfilialer, en Del Handlende og Haandværkere; Maskin-fabr., Vognfabr., stort Teglværk (A/S, stift. 1904, aarl. Prod. 4 Mill. Mursten og $\frac{3}{4}$ Mill. Drænrør), Ml., Bryggeri, Herregaardsmejeriet „Trekløver“, Brugsforen., Afholdshotel, Kro, Lægebl., Apotek, Valgsted for Holb. Amts 3. Folketingsvalgkr., Sessionssted for 2. Udskrivningskr. 43. og 338.-51. Lægd, Markedsplads med Kreaturmarked Marts og Okt., Jærnbane-st, Postkontor (opf. 1896) og Telegrafst. Byen har fra gl. Tid været Forretningsby, men Banens Anlæg har ikke bragt

denne saa stærkt frem som flere andre. Byen er smuk med sine ældre Huse, Dammen og Herregaarden; der findes Mindesmærker for Fr. VII (rejst 1870, modell. af Th. Stein) og for Kredsens mangeaarige Folketingsmd. J. H. G. Tauber, † 1892 (Stenen flyttet hertil fra Slagelse 1911).

Hovedgaarden *Vedbygd.* har c. 55,5 Td. Ager og Engs H. og 10,5 Td. Skovskuld; Ejds. 727,2, deraf Jordv. 319, c. 516 ha, deraf Ager 248, Eng 28, Skov 184. Desuden hører til Godset 28 Fæste- og Lejehuse. I Sognet ogsaa Parcelgaarden *Konradineslyst*, under Nørager (se p. 492), der har 23 Td. H., Ejds. 148, deraf Jordv. 106; c. 130 ha, deraf Ager og Eng 119; 4 Hse, Godsforvalterbl. og Stiftelsen „Moltkes Sygehjem“, opr. 1859 af Komtesserne Thecla og Marie M., fra 1900 omdann. til Opdragelseshj. for epileptiske Pigebørn og overdraget til Diakonissestiftelsen. — Arvefæstegaarden *Buskysminde* (14 Td. H., Ejds. 132, deraf Jordv. 100; c. 111 ha, deraf Ager 88, Eng 12, Skov 6, Mose 3).

Ruds-Vedby S., en egen Sognekommune, har Tingsted i Høng og hører under Retskr. Løve Hrd., Politikr. Slagelse Kbst. m. m., Holbæk Amtstuedistr. (Filial i Kalundborg), Kalundborg Lægekr., Kalundb. Skattekr., Løve Hrds. Skyldkr., Amtets 3. Folketingsvalgkr., 5. Forligskr. og 2. Udskrivningskr. 348, Lægd. Kirken er selvejende.

Kirken er en romansk Kampstensbygning, der i gotisk Tid er overhvalvet i Forb. med en kort Forlængelse af Kirken mod V.; i s. Periode er Koret nedrevet og Skibet forlænget mod Ø., og der er tilbygget Taarn (med Rudernes Vaaben), to Vaabenhuse mod S. og N. og ved Østgavlen et tøndehvæl. Sakristi; endelig er i 1769 opf. et smukt Rokokokapel ved Nordsiden for den Barnerske Fam., hvilket nu med dens Tilladelse er indrettet til Ligkapel, og Kisterne, som var blevne nedgr., er atter indsatte i en muret Kælder under Kapellet. Kirken blev restaur. 1859 (over Indgangsdøren staar: Restaur. 1696-1859). Sengotisk Altertavle med Fremstill. af Johs. den Døbers Hist.; paa Alteret et smukt Malmkrucifiks fra c. 1550. Prædikestol fra 1677; romansk Granitfont. I Taarnet anselige Ligstene over Knud Rud og Hustru Dorte Bølle, fra 1549, samt over deres Søn Jørgen Rud og Hustru Karen Krafse, fra 1557. Til Rudernes Begr. i en Hvalving under Koret (Kisterne er nedgr. og Beslagene ophængte paa Væggen i Kirken) hentyder nogle i 1917 restaur. Vaabenmalerier i Korhvalvingen. I Koret en Tavle over Fru Hille Bülow, † 1718, og hendes to Mænd Sivert Grubbe, † 1672, og M. Fr. Lützw, † 1696, samt den førstes Søn Jørgen Rud Grubbe, † 1700. I Skibet en Tavle med lat., dansk, hebr. og syrisk Indskr. til Minde om Præsten Villum Sørensen, † 1652, og en Marmortavle med Portrætmed. over H. Gamst til Vedbygd., † 1861, samt en moderne Portrætmed. over Th. Kingo, der var Huslærer paa Vedbygd. 1659-61. I Vaabenhuset et Epitaf. over Ridefoged Jens Jacobsen, † 1695. — Paa Kirkegaarden er bl. a. begr. 3 Ejere af Vedbygd., Lund, Gamst og Biskop Peder Madsen; over den sidste er 1912 rejst et Mindesmærke, efter Tegn. af Arkt. F. C. C. Hansen.

Vedbygaard er en af Landets ældste Gaarde. Peder Tygesen udi Stigs Withby nævnes 1312 og 1319, i hvilket sidste Aar han skænkede Gods i Sorterup til Sorø Kloster. Derefter nævnes Jacob Begere, „Kongens Famulus“, der 1346 fik tildømt en Del Gods i Withby og andre Byer, som han havde i Pant af Niels Pedersen Grubbe, og han skrev sig endnu 1364 til Vedby. I Vald. Atterdags Dage kom Gaarden ind under Kronen paa Grund af J. Begeres formentlige Deltagelse i Oprør, og var under Kronen indtil Erik af Pommern 1429 bortbyttede den for Skjoldenæsholm til Familien Rud, som i henved 250 Aar ejede den, men hvis Medlemmer for det meste levede andetsteds, da de nød stor Anseelse og var Lensmænd, Hofembedsmænd og lign. Den første var Jørgen Rud, derefter Mikkil Rud, Otte Rud, Jørgen Mikkelsen Rud († 1504), Otte Jørgensen Rud († 1510), Knud Jørgensen Rud († 1554), kendt af Deltagelsen i Forsvaret af Dragsholm under Grevefejden, medens Slagelse Borgere plyndrede hans egen Gaard, Jørgen Rud († 1571), Knud Rud (sidste Gang omtalt 1617), hvorefter Gaarden gik over til Datteren Lene Rud, g. m. Jørgen Grubbe til Tostrup paa Laaland, † 1640, med hvem hun havde 15 Børn. Lene Rud havde Gaarden til sin Død 1671, hvorpaa Enken efter Sønnen Sivert Grubbe, Hille Bülow, blev Ejerinde af den, idet hun købte sin Mands Søkendes Arveparter. Ved hendes 2. Ægteskab 1679 med

Kmjkr., Staldmester hos Prins Jørgen, Mathias Fr. Lützow, † 1696, kom Gaarden til denne. Hille Bülow besad den derefter kun faa Aar, skønt hun først døde 1718, idet hendes Datter af 1. Ægteskab, Lene Kirstine Grubbe, ægtede Oberstlieutn. Fr. Aug. Barner, der ejede V. fra 1700 og faldt ved Gadebusch 1712, hvorefter Enken 1715 ægtede Jægerm. C. F. Barnewitz († 1736). Hun maatte sælge V. ved Auktion 1738 for 14,000 Rd. (Gd. og Gods 361 Td. H.) til Kapt. Joach. Hartv. Joh. Barner, senere Stiftamt. og Gehejmerd. († 1768), der udvidede Hovedbyggn., opf. Kapellet ved Vedby Kirke og 1767 opr. Gaarden til et Stamhus under Navn af „Barnersborg“. Ved hans Død gik V. over til hans Fætters Søn Generalmajor H. G. Barner († 1775) og derefter til dennes anden Søn, Kmjkr. H. Barner, som if. kgl. Bevill. af 14/8 1794 fik Tilladelse til at sælge Stamhuset mod at substituere for Fam. en Fideikommiskap. paa 60,000 Rd. Han

Vedbygaard.

solgte da Afbyggergaarden Konradineslyst 1795 til Lieutn. M. C. Leth, og efter Barners Død (1811) solgte Enken 1818 V. for 60,000 Specier til Kommerceassessor P. S. Neergaard, der af 4 sammenlagte Bøndergde opr. Arvefæstegaarden Buskysminde og 1844 solgte V. for 246,000 Rd. til O. O. Meldahl fra Løvegd., der 1853 solgte den for 299,000 Rd. til Oliemøller F. V. Schytte, som atter solgte den 1854 for 325,000 Rd. til Jærnstøber i Kbh., Agent H. Gamst; ved hans Død 1861 gik den over til hans Søstersøn H. Chr. Lund († 1871), hvis Enke, Pauline, ejede den til sin Død 1892; da gik den if. Testam. over til Fru Ch. Madsen, f. Storck, g. m. Biskop, Dr. theol. P. Madsen, † 1911; Enken døde 1917, og efter deres Testam. skal Ejendommen være en selvejende Institution og benyttes til Rekonvalescenthjem for Kvinder i nøje Tilknøyt. til Diakonissestiftelsen.

Den med Grave omgivne Hovedbyggn. bestaar af 3 sammenbygg. Fløje i to Stokv. Den nordre og søndre Fløj er sengotiske; den nordre fra Midten af 16. Aarh., den søndre er for en Del senmiddelalderlig og har ved det nordvestre Hj. haft en taarnagtig Tilbygning; mod Ø. har de to Fløje været forbundne med en Mur, vistnok med Vægter-

gang, Fundamenter deraf blev fremdragne 1901; den er samtidig med Nordfløjen og en Forhøjelse af søndre Fløj. Fløjene er blevne betydeligt omdannede i Tidens Løb; dog er meget blevet bevaret. De har smukke Kamgavle og øverst i Muren Skydehuller (ved den nordre Fløjs vestl. Gavlf findes en hvælvet Kælder, maaske et glt. Fængsel, og derover et andet hvælvet Rum; i de derover liggende Rum har der været Riddersal og Drabantværelse). De to Fløje blev restaur. af Gamst, der ogsaa 1855 opførte Midtfløjen (i Stedet for en ældre fra Renaissance-tiden) undt. den søndre Del, der stammer fra c. 1760. Ved en Restaur., der begyndte 1900, ledet af Arkt. F. C. C. Hansen (H. Storck har bygget Forpagterboligen), har man søgt at gengive hele Bygningen dens oprindl. Udseende. Hvidtekalken er fjærnet fra Murene, som nu staa med de røde Mursten, oprindelige Skydehuller, Dør- og Vinduesaabninger er saavidt muligt fremdragne og antydede som Blindinger; i nordre og søndre Fløj fremkom en Del Kalkmalerier, hvoraf de vigtigste restaureredes (af Mads Henriksen). Ved en morsom Bindingsværksudbyggn. til søndre Fløjs Østgavl (Hans J. Holm) er der skabt Forb. med Haven. V. for Kanalen ses Rester af en Brystværns vold, der vist har strakt sig N. om Borgen; udenfor er et Engdrag, der endnu 1784 var Sø, Dragen Sø. Den henede 7 ha store Have er omlagt i de senere Aar af Landskabsgartner Glæsel. I det hele har de senere Ejere gjort meget for Gd. og Gods. (Se Vedel-Simonsen, Familie-Efterretn. om de danske Ruder, 2 Bd., Odense 1845; Tegn. af æ. n. Arkt. I. Saml. 3. R. Pl. 17. Beskr. af Vedbygd. i 600 Aar ved Villads Christensen, Manuskr. i Gaardens Arkiv).

Ved Landevejen, lige S. for Konradineslyst staa i et Stengærde et c. 1,6 m højt Egetræskors, der skal være sat til Minde om et Drab; det er fornyet i nyere Tid.

Vestligst, ved Skellet til FINDERUP og SÆBY Sogne, ligger en c. 3 m høj fredl. Gravhøj, *Hjorthøj*. I øvrigt kendes i Sognet kun Stengrave, i alt c. 25, for største Delen liggende længst mod Ø., under Vedbygd. og Konradineslyst; fredl. er her 3 Langdysser, en Runddysse og et Dyssekammer, og desuden S. og SV. for Ruds-Vedby to Langdysser.

Skellebjerg Sogn (*Tersløse-Sk. Km.*), Anneks til Tersløse i Merløse Hrd. (der i gejstlig Hens. hører til Ars-Løve Hrd.s Provsti), omgives af Merløse Hrd. (Tersløse og Niløse S.), Reerslev, Ruds-Vedby og Ørslev S. samt Sorø Amt (Slagelse Hrd.), hvorfra det skilles ved Tude Aa. Kirken ligger 14 km NNW. for Sorø og 16 km NNØ. for Slagelse. Jorderne er for en stor Del lerede, højtliggende og meget bakkede Sobjærg, 65 m, med en lille Sø oppe paa Bakken); mod S. ved Tude Aa er der lavere Engstrækninger. Mod N. Vase Skov; endv. mærkes Hebberyde Sk., Børrelund og Friheden. Gennem Sognet gaar Sorø-Kalundborg Landevej og Høng-Tølløse Banen.

Befolkning i 1916: 687 (1801: 289, 1850: 445, 1901: 561), boende i 146 Gde og Hse. Det saml. **Hartk.** (1905): 159 Td.; 43 Gde med 127 og 67 Hse med 23 Td. Hartk., 15 jordløse Hse, samt forsk. Lodder med 9 Td. H. **Ejds.** (1916): 1492, deraf **Jordv.:** 882. **Areal:** 1209 ha, hvoraf (1912) besaaet med Hvede 13 ha, Rug 154, Byg 138, Havre 144, Blands. til Modenhed 106, Kartofler 13, Foderroer 77, Sukkerroer 6; Brak udgjorde 116 ha, Grønfoeder og Græsning 199, Haver o. l. 11, Tørvemoser 5, Skov 178, Vandar, 4. **Kreaturhold** (1919): 233 Heste, 786 Stk. Hornkv. (deraf 435 Køer), 24 Geder, 54 Faar, 371 Svin (1914: 1282).

I Sognet Byerne: *Skellebjerg* (1412 Skjaldabjergh) med Kirke og Skole; ved Banen *Skellebjerg Stationsby* med Savskæreri, Cementfabr., flere Købmænd og Næringsdrivende, Jærnbanest., Posteksp. og Telegraist.; *Herrestrup* med Gæstgiveri og Fællesmejeri (Frihedsminde); *Sobjærg* med Missionshus (opf. 1898), Kbmshdl. og Ml.; *Toderup* (Taaderup) med Skole. Desuden *Hebberyde* (1664 Hedboeryde) og *Præsteskov*, Hse.

Skellebjerg S., een Sognekommune med Hovedsognet, har Tingsted i Høng og hører under Retskr. Løve Hrd., Politikr. Slagelse Kbst. m. m., Holbæk Amtstuedistr. (Filial i Kalundborg), Kalundb. Lægekr., Kalundb. Skattekr., Løve Hrds. Skyldkr., Amtets 3. Folketingsvalgkr. og 5. Forligskr. samt 2. Udskrivningskr.' 346. Lægd. Kirken tilhører Sorø Akademi.

Kirken er en romansk Kampestensbyggn. med Apsis; Soklen har en Rundstav af Kridt, og Indfatningen om Døre og Vinduer er af Fraadsten. I gotisk Tid er Kirken overhvalvet, og der er tilbygget Taarn mod V. og Vaabenhus mod S. Kirken restaur. 1862-63. I Korbuven og Apsiden nogle af Kornerup i 1894 restaur. Kalkmalerier fra 13. Aarh. (Syndefaldet, Apostle m. m.). Alterbill. af N. Simonsen (Christus) fra 1865; Prædikestol fra c. 1600; romansk Granitfont. En gotisk Bispefigur findes nu i Nationalmus., et Par andre Figurer og den gl. Altertavle fra 1605 i „Saxos Celle“ i Sorø. I Skibet et glt. Ligtræ over Maren Jensdatter, † 1663. (Se Løffler, Sorø Akad. Landsbykirker p. 51; M. Petersen, Kalkmal. p. 108).

Straks ved Skellebjerg ligger 4 forstyrrede Langdysser, og under Sobjærg og Tode-rup er og har der været nogle Dysser. Gravhøje kendes derimod ikke.

Ørslev Sogn (Ø.-Solbjerg Km.) omgives af Annekset Solbjerg, Finderup, Ruds-Vedby og Skellebjerg S. samt Sorø Amt (Slagelse Hrd.), fra hvilket det paa en lang Strækning skilles ved Tude Aa. Kirken ligger c. 8 km N. for Slagelse. Jorderne er overvejende gode, sand- og lermuldede, gennemgaaende lavtliggende med fortrinlige Tørvemoser (Stenmose, Rørmose, Raamose). Mod NØ. lidt Skov. Gennem Sognet gaar Slagelse Nykøbing Landevej.

Befolkning i 1916: 692 (1801: 449, 1850: 546, 1901: 659), boende i 238 Gde og Hse. Det saml. Hartk. (1905): 263 Td.; 33 Gde med 247 og 52 Hse med 16 Td. Hartk. samt 36 jordløse Hse. Ejds. 1916): 2277, deraf Jordv.: 1511. Areal: 1667 ha, hvoraf (1912) besaaet med Hvede 63 ha, Rug 81, Byg 199, Havre 234, Blands. til Modenhed 106, Kartofler 20, Foderroer 146, Sukkerroer 22; Brak udgjorde 108 ha, Grønfoder og Græsning 466, Haver o. l. 25, Tørvemoser 69, Skov 55, Vandar. 9. Kreaturhold: (1919): 241 Heste, 1157 Stk. Hornkv. (deraf 602 Køer), 91 Geder, 97 Faar, 369 Svin (1914: 1407).

I Sognet Byerne: Ørslev (1354 Ørslef) med Kirke, Præstegd. (opf. efter Brand 1918), Skole, Missionshus („Emaus“, opf. 1887), Sparekasse (opr. 1871; ²¹/₃ 1918: Indskud 120,182, Reservef. 3032 Kr.) og Andelsmejeri; Kragerup (1327 Krakæthorp) med Skole; Nyrup. Kragevig, Hse.

Hovedgaarden Kragerupgd. med Afbyggergaarden Rugskovgd. har 98,9 Td. Ager og Engs H. og 3,8 Td. Skovsk., Ejds. 840, deraf Jordv. 597; 645 ha, deraf Ager c. 470, Eng c. 83 og Skov c. 94; noget af Arealet i Skellebjerg S. Paa Kragerupgd. er der Mejeri og Ostefabrik (Myseost). — Præstegaarden har 16,7 Td. H., Ejds. 104,5, deraf Jordv. 84,5; 75 ha, deraf 66 Ager, 7 Mose.

Ørslev S., een Sognekommune med Annekset, har Tingsted i Høng og hører under Retskr. Løve Hrd., Politikr. Slagelse Kbst. m. m., Holbæk Amtstuedistr. (Filial i Kalundborg), Kalundborg Lægekr., Kalundb. Skattekr., Løve Hrds. Skyldkr., Amtets 3. Folketingsvalgkr., 5. Forligskr. og 2. Udskrivningskr.' 343. Lægd. Kirken tilhører Ejeren af Kragerupgd.

Kirken er en romansk Kampestensbyggn. med Fraadsten i Vinduesindfatningerne, hvis Kor i gotisk Tid er forlænget mod Ø.; nærmest Østgavlen er udsøndret et tidl.

tøndehvælvet Sakristi. I s. Periode er Kirken overhvælvet, og der er tilbygget Taarn mod V., Vaabenhus mod S. og Nordkapel (nu Materialhus og Ligkapel). Alterbill. af A. Dorph (Christus hos Martha og Maria) fra 1877; den gl. Altertavle, et fint nederlandsk Arbejde fra 1580 med Alabastrelief i forgyldt Portalomfatning, skænk. af Eggert Ulfeld, er anbragt i Skibet. Prædikestol fra 1679; romansk Granitfont. I Korbæggen er indmur. to anselige Ligstene over Claus Ulfeld, † 1566, og Hustru, og Eggert Ulfeld, † 1583, og Hustru; Gravkælderer, hvori de hviler, er tilmuret. — Paa Kirkegaarden er begr. Joh. Vilh. Beck, der var Præst her fra 1874, † 1901 (Mindesm. med Portræt-med., afsl. 1903).

Kragerupgd. Matheus Taa til Krakæthorp nævnes 1327 og levede endnu 1341. Den næste Ejer var Hr. Jens Nielsen af Slægten Neb, der 1356-76 skrev sig til den. Hans Søn Hr. Henr. Jensen ejede den 1399, men hans Søster Christine, g. 1° m. Jens Geenvædder, 2° m. Hr. Hartvig Bryske, var Medejer, og siden havde Kragerup i lang Tid flere Ejere. Blandt disse var dog næppe Hans Fos og Rigskansler Sven Fos, der 1421 og 1423 angives at have ejet K.; thi i alt Fald i Originalbrevet af 1421 staar Hanness Foss af Krukorp (se Krøjerup). Derimod ejedes den af Hartvig Bryskes Døtre Birgitte, Abel og Kirstine. Den sidste var g. 1° m. Herman von Hafn og 2° m. Christiern Rud, der 1453 pantsatte Fru Kirstines Part i K. til Bent Krabbe, men 1470 solgte til Claus Bryske den Part i Gaarden, som denne havde i Pant af ovenn. Fru Abel, Ulf Limbeks; Cl. Bryske afkøbte desuden s. A. Eskil Gøye og Jens Poulsen Grib deres Part i Gaarden, som de havde arvet efter deres Morbroder og Moder Fru Birgitte. En Del af Gaarden tilhørte desuden Slægten Gyrsting, nemlig Odensbispen Navne Jensen og derpaa hans Broder Morten Jensen 1445, Hr. Folmer Mortensen 1460, Oluf Mortensen 1468-96. Sidstes Datter Anne Olufsdatter bragte Gaarden til sin Ægtefælle Per Skram (Fasti), som 2. Gang ægtede Christence Lunge og 1533 solgte K. til sin Svigerfader Ove Lunge. Hans Datter Dorte bragte Gaarden til sin Ægtefælle Claus Eggertsen Ulfeld og deres Søn Eggert Ulfeld, hvis Enke, Fru Elisabeth Galde, 1596 giftede sig med Jørgen Friis til Krastrup. Denne overdrog 1610 K. til sin Søn af 1. Ægteskab med Else Bjørn, Chr. Friis, senere kgl. Kansler, der paa K. opf. en grundm. Bygn. med 3 Fløje i to Stokv. Efter hans Død 1639 kom Gaarden til hans Søn, Oberst Hans Friis til Clausholm, der solgte den til Fr. Urne. Dennes Enke solgte 1660 K. til Svigersønnen Gehejmer. Ove Juul, † 1686, hvis Søn Chr. Juul til Ryssensten skødede den 1687 til Søsteren Mette Marie Juul, der blev g. m. Fogden paa Gaarden, Poul Pedersen Lerskov (forøvrigt ejede ogsaa Fr. Gabel en Part i Gaarden, som han dels havde arvet efter sin Svigermoder Fru Kirstine Urne, dels havde købt af Chr. Juul, og som han tilskødede Mette Marie Juul 1691), og hun solgte som Enke 1705 K. for 22,000 Rd. til Jacob Lerche, Postforvalter i Kbh., † 1721. Efter ham blev den ved Auktion 1722 solgt for 25,500 Rd. til Regimentskvarterm., senere Justitsr. Anders Fogh, i hvis Families Besiddelse (deribl. Ritm. Fogh, † 1794) den var indtil 1799, da Jomfru Christine Fogh solgte den for 110,000 Rd. til Kammerrd., senere Etatsrd. og Borgmester i Kbh. P. Bech († 1818), der 1802 solgte den for 165,000 Rd. til Landvæsenskommissær, Kammerrd. J. Kraft Dinesen († 1840), efter hvem den gik over til Sønnen Kmhr. J. K. J. S. Dinesen, † 1910, dennes Nævø Jgtjkr. J. K. Dinesen, † 1916, og derpaa dennes Broder, den nuv. Ejer, Vilh. Dinesen til Skorninge. — Den af Grave omgivne Hovedbygning i to Stokv. med to Sidefløje, ligeledes i 2 Stokv., er opf. 1801-2, Fløjene er ombygg. 1838-43, Hovedbyggn. er restaur. i nyeste Tid (Arkt. Ingversen). Ladebygningerne, der brændte 1892, er nyopf. noget længere borte fra Hovedbygningen.

Ill. D. Atl. har der i Stenmose været en hellig Kilde, som besøgtes Skt. Hans Aften.

Ingen Gravhøje kendes i Sognet; derimod ligger 4 Dysser under Kragerup og Kragevig, og to vides sløjfede ved Ørslev.

Solbjerg Sogn (Ørslev-S. Km.), Anneks til Ørslev, omgives af dette, FINDERUP, Geeslev og Havrebjærg S. samt Sorø Amt (Slagelse Hrd.), fra hvilket det til Dels skilles ved Tude Aa. Kirken ligger c. 9 km N. for Slagelse. Jorderne er overvejende gode, lermuldede og temmelig jævne; ved Nordgrænsen findes Mosestrækninger (Raamose).

Befolkning i 1916: 522 (1801: 200, 1850: 474, 1901: 456), boende i 108 Gde og Hse. Det saml. **Hartk.** (1905): 144 Td.; 30 Gde med 133 og 33 Hse med 11 Td.

Hartk., samt 44 jordløse Hse. Ejds. (1916): 1300, deraf Jordv.: 833. Areal: 748 ha, hvoraf (1912) besaaet med Hvede 39 ha, Rug 39, Byg 104, Havre 22, Blands. til Modenhed 84, Kartofler 9, Foderroer 80, Sukkerroer 62; Brak udgjorde 55 ha, Grøn-foder og Græsning 187, Haver o. l. 12, Tørvemoser 3, ubenytt. 2, Vandar. 1. Kreaturhold (1919): 198 Heste, 706 Stk. Hornkv. (deraf 351 Køer), 23 Geder, 83 Faar, 651 Svin (1914; 1589).

I Sognet Byen *Solbjerg* (1228 Solbyerghe) med Kirke, Skole, Fattighus, Brugsforen. og Andelsmejeri (Klaresten); desuden *Hedebo Gaarde* og *Solbjerg Raamose*, Hse, med Kbmdshdl.

Hovedgaarden *Solbjerggd.* har 37,5 Td. H., Ejds. 250, deraf Jordv. 181; c. 187 ha, deraf Ager 179, Eng 5, Mose 3; desuden hører til Ejendommen 16 Fæste- og Lejehuse. — *Hammeldrupgd.* (1387 Hamendorp) har 12,1 Td. H., Ejds. 85, deraf Jordv. 60; 55 ha, deraf Ager 47, Eng 6, Mose 2.

Solbjerg S., een Sognekommune med Hovedsognet, har s. Tingsted og hører under de s. Kredse som dette samt 2. Udskrivningskr.' 344. Lægd. Kirken er selvejende.

Kirken er en romansk Kampestenskirke; i gotisk Tid er den overhvalvet, og der er tilbygget Taarn og to Vaabenhuse mod S. og N., alle af Munkesten, det sidste nu Materialhus. Alttertavle fra 1595 med nyere Maleri (Chr. i Getsemane); ny Prædikestol; Font af støbt Cement.

Solbjerggd. synes at være en ældgl. Hovedgd. Aar 1269 gav Trugils Arnketilsen Gods i Solbjerg til Sorø Kl., i hvilket han da tog Broderskab. Hans Svigersøn Othbern Tolfson og Søn Ingemar Trugilsson generhvervede 1310 ved Mageskitte med Kl. samme Gods. Paa Skiftet efter Ingemars Søn Johs. Kalf, 1339, erholdt dennes Svoger Johs. Jensen Gods i Solbjerg, medens Broderen Trugils Ingemarsen fik selve Hovedgaarden i Solbjerg. Denne Trugils førte Slægten Drefelds Vaaben. Aar 1356 boede i Solbjerg en Væbner Jens Andersen samt to Brødre af Slægten Bille, Jon og Esbern Nielsen, og i omtr. 100 Aar forblev Gaarden i denne Slægts Eje, nemlig Jens eller Niels Jonsen Bille 1398, Bent Jonsen Bille 1401, Hr. Erik Bille 1433-55, Peder Bille 1460, Jørgen og Jens Bille, hvilken sidste 1483 solgte sin Part i Gaarden til sin Svoger Per Lang, hvis Datter Fru Anne Niels Brahes endnu 1537 ejede Gods her. Senere synes Gaarden en Tid at have været underlagt Hovedgaarden Skattelevgd. i Slagelse Hrd. Aar 1784 skødede Chr. Fr. Baron Knuth, der 1766-76 havde ejet Skattelevgd., 16 Gde og 15 Hse (i alt 173 Td. H., hvoraf 30½ Hovedgaardstakst) for 12,900 Rd. D. C. til Landmaaler H. H. Bidstrup, der vist snart efter atter har faaet Solbjerggd. opr. til Hovedgd.; 1852 blev den, efter at være gaaet gennem flere Hænder, solgt for 42,000 Rd. til L. Janssen, der 1874 solgte den for 105,000 Rd.; to Aar efter blev den atter solgt for 228,000 Kr. og 1881 for 249,000 Kr., hvorefter A. Plenge købte den 1890 for 192,000 Kr.; han solgte den 1910 for 255,000 Kr. til den nuv. Ejer Andr. Gorm. — Hovedbyggn. er opf. 1869, ombygget 1917.

I Sognet har ligget en Gd. *Pilegd.*, som den ældste kendte Mand af Slægten Rud, Niels Jacobsen, fik med sin Hustru, men som han 1338 mageskitfede til Sorø Kloster.

I Solbjerg staar som Sognets eneste Oldtidsmindesmærke et Dyssekammer, nu dog sammenskredet.

Havrebjærg Sogn omgives af Solbjerg og Geeslev S. samt Sorø Amt (Slagelse Hrd.), hvorfra det paa en Strækning skilles ved Tude Aa. Kirken ligger c. 6 km NNV. for Slagelse. Jorderne er mod NØ. højtliggende og bakkede; her ligger de i vid Omkreds synlige Blæsinge Bakker, hvis højeste Punkt er Bavnehøj, 63 m; Bakkerne bestaar af groft Grus og herfra hentes det meste Murergrus til Slagelse; mod V. og

SV. er Jorderne mere jævne, lerblandede og frugtbare; langs Tude Aa lidt Eng. Gennem Sognet gaar Kalundborg-Slagelse Landevej og Slagelse-Værsløv Banen.

Befolkning i 1916: 620 (1801: 445, 1850: 616, 1901: 584), boende i 115 Gde og Hse. Det saml. Hartk. (1905): 229 Td.; 38 Gde med 211 og 77 Hse med 18 Td. Hartk., samt 12 jordløse Hse. **Ejdsck.** (1916): 1916, deraf **Jordv.** 1280. **Areal:** 1155 ha, hvoraf (1912) besaaet med Hvede 54 ha, Rug 60, Byg 158, Havre 119, Blands. til Modenhed 90, Kartofler 20, Foderroer 101, Sukkerroer 64; Brak udgjorde 90 ha, Grønfoder og Græsning 266, Haver o. l. 17, Skov 3, ubenytt. 6, Vandar. 3. **Kreaturhold** (1919): 262 Heste, 959 Stk. Hornkv. (deraf 473 Køer), 32 Geder, 72 Faar, 385 Svin (1914: 3010).

I Sognet Byerne: *Havrebjærg* (c. 1370 Haffreybergh) med Kirke, Frimenighedskirke, Præstegd., Missionshus („Arken“, opf. 1904), Forsamlingshus (1893), Sparekasse (opr. 1874, ^{31/3} 1917: Indskud 56,440, Reservef. 1289 Kr.), Fattighus med 4 Boliger, Vind- og Vandml. (A/S „De forenede Møller“), Andelsmejeri, Brugsforen., Jærnanest., Posteksp. og Telegrafst.; *Blæsinge* (1387 Blæsingæ), der er udlyttet; *Krænkerup* (1199 Krenkethorp), hvori en Gd., sammenlagt af 3 Gde, med 19,7 Td. H., Ejdsck. 125, deraf Jordv. 99; 86 ha, hvoraf Skov 1, Resten Ager. *Kagsmark*, Hse.

Havrebjærg S. (hvortil Gudum S. i Slagelse Hrd., Sorø Amt, er Anneks), en egen Sognekommune, har Tingsted i Høng og hører under Retskr. Løve Hrd., Politikr. Slagelse Kbst. m. m., Holbæk Amtstuedistr. (Filial i Kalundborg), Kalundb. Lægekr., Kalundb. Skattekr., Løve Hrds. Skyldkr., Amtets 3. Folketingsvalgkr., 5. Forligskr. og 2. Udskrivningskr. 43. Lægd. Kirken tilhører Sorø Akademi.

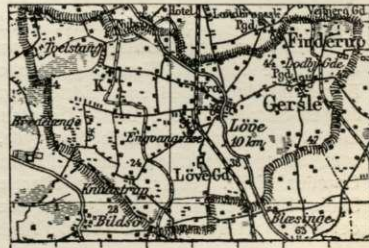
Havrebjærg Kirke er en romansk Kampestenskirke (enkelte Fraadsten) med gotiske Hvalvinger, Taarn og Vaabenhus mod S., af Munkesten, fra den sen. Middelald. Hen imod Reformat. (vistnok 1529) er Koret nedbrudt og Skibet forlænget mod Ø. med to Hvalvingsfag. Kirken restaur. 1863-64. Altertavlen har i en Ramme fra 1594 bevaret Reliefferne fra en udmærket gotisk Altertavle fra c. 1425; malet Alterbordsforside fra c. 1550 (Nadveren); Prædikestol fra 1630; romansk Granitfont; sengotisk Degnestol med Relief af Petrus; Krucifiksgruppe fra s. Tid. De i D. Atl. (VI p. 248) nævnte Ligstene, hvoraf den ene bar en Nonnefigur og Indskriften „Virgo diva“, og den anden laa over Præsten J. Günther, † 1770, er forsvundne. (Løffler, Sorø Akad. Landsbykirker p. 49).

Frimenighedskirken er opf. 1904, Arkt. Ejvind Mørch, og bestaar af Skib og Kor med to Hjørnetaarne, det ene med et lille Spir; den er hvidkalket. Altertavle af Viggo Pedersen (Hyrderne ved Graven). Kirken er Anneks til Høve i V. Flakkebjærg Hrd., Sorø Amt.

Johs. Niclison dictus Blæsinge pantsatte 1328 Gods i Haleby til Esbern Ingversen; 1486 mageskiftede Markvard Tinhuus til Antvorskov Kl. sin Hovedgd. i Blæsinge.

Paa langs gennem Sognet fra omt. Ø.-V. gaar nær forbi Blæsinge og Krænkerup en Stribe af c. 35 Oldtidsmindesmærker (især Gravhøje, kun enkelte Dysser), de fleste dog nu mere el. mindre beskadigede; en Runddysse ved Blæsinge er fredl. I øvrigt kendes kun et Par Oldtidsmindesmærker i Sognet.

Geeslev [Gierslev] Sogn omgives af Havrebjærg, Solbjærg, Finderup, Gørlev, Helsinge og Drøsselbjærg S. samt Sorø Amt (Slagelse Hrd.). Kirken ligger 10 km N. for Slagelse. Jorderne er for det meste lerblandede, mod Ø. noget bakkede; den vestl. Del er flad og gaar jævnt over i den store Løve Mose (Magle Mose); ved Reguleringen af Bøstrup Aa har de lave

Strækn. vundet meget i Værdi. Der er god Udsigt fra Løve Møllebakke (Kappelbjærg) og Grønhøj i Geeslev. Gennem Sognet gaar Kalundborg-Slagelse Landevej og Slagelse-Værsløv Banen.

Befolkning i 1916: 1357 (1801: 647, 1850: 1386, 1901: 1390), boende i 309 Gde og Hse. Det saml. **Hartk.** (1905): 373 Td.; 76 Gde med 320 og 160 Hse med 53 Td. Hartk., samt 71 jordløse Hse. **Ejdsk.** (1916): 3440, deraf **Jordv.**: 2183. **Areal:** 2097 ha, hvoraf (1912) besaaet med Hvede 60 ha, Rug 120, Byg 314, Havre 228, Blands. til Modenhed 106, Kartofler 25, Foderroer 159, Sukkerroer 121; Brak udgjorde 130 ha, Grønfoder og Græsning 481, Haver o. l. 30, Tørvemoser 55, ubenytt. 3, Vandar. 5. **Kreaturhold** (1919): 437 Heste, 1838 Stk. Hornkv. (deraf 992 Køer), 78 Geder, 129 Faar, 813 Svin (1914: 2598).

I Sognet Byerne: *Geeslev* (Gierslev; 1182 Geseleue) med Kirke, Præstegd., Skole, Ml., Andelsmejeri (Stensbjærg); *Løve* (1231 Løghæ) — 1916: 165 Gde og Hse og 726 Indb. (1911: 396) — med Skole, Ml., Alderdomsasyll, Sparekasse (opr. 1866, ^{31/3} 1917: Indskud 118,286, Reservef. 5572), Andelsmejeri, Forsamlingshus (opf. 1903), Brugsforen., flere Forretninger, Jærnbanest. og Telegrafst.; *Vester-Løve* med Filialkirke og Skole; *Knudstrup* (1395 Knudtztorp) med Skole, Missionshus („Nasareth“, opf. 1895), Teglværk og Ml. Desuden *Toelstang Huse*, *Bredelønge*, Hse, *Engvangshuse*, *Keldsømade* (Keldsmade) og *Kohave*, Hse.

Hovedgaarden *Løveg.* har 46,1 Td. H., Ejdsk. 350, deraf **Jordv.** 237,6; 226 ha, deraf Ager 198, Eng 19, Skov 3, Mose 2; 2 Huse; desuden hører til Gaarden *Juelsborg* Gd. i samme S., lidt Fæstegods samt Geeslev Kirke; det saml. Hartk. udgør c. 60 Td.; Ejdsk. c. 500, og Arealet c. 296 ha. — *Vigogd.* (c. 13 Td. H., Ejdsk. 90; 62 ha). *Brydemosegd.*

Geeslev S., en egen Sognekommune, har Tingsted i Høng og hører under Retskr. Løve Hrd., Politikr. Slagelse Kbst. m. m., Holbæk Amtstuedistr. (Filial i Kalundborg), Kalundb. Lægekr., Kalundb. Skattekr., Løve Hrds. Skyldkr., Amtets 3. Folketingsvalgkr., 5. Forligskr. og 2. Udskrivningskr. 342. Lægd. Kirken tilhører Ejeren af Løveg.

Geeslev Kirke er en romansk Kampestenskirke med gotiske Hvælvinger, Taarn, Nord- og Sydkapel samt Sakristi og nyere Vaabenhus mod S. Altertavle fra c. 1600 med Maleri fra 1898 af Anker Lund (den velsign. Christus) og øverst et stort Krucifiks i sengotisk Manér; Alterbordsforside med Maleri fra c. 1525-50 (Christi Daab); Prædikestol fra 1607; romansk Granitfont; i Nordkapellet Stoleværk fra c. 1575, i Sydkapellet fra c. 1600. I Nordkappellets Hvælving findes der sengotiske Kalkmalerier (Lidelseshist.).

Filialkirken paa Løve Mark er opf. 1911 (indv. ^{0/3} 1912), Arkt. S. Lemche, og bekostet af Staten (13,500 Kr.). Den er af gule Mursten paa Sokkel af kløvet Granit og er hvidtet og bestaar af Skib med Apsis samt et lille Taarn med aftrappede Kamgavle. Skibet har forskallet, pudset Tøndehvælving. Paa Alterbordet et malet Trækrors; Granitfont. — Paa Kirkegaarden et Ligkapel.

Abalson skænkede Sorø Kl. Tienden af Geesløffue samt det tilliggende Kapel i Løve (Capella de Løghe). (S. R. D. IV, 470, 567.) Dette synes at have ligget paa Kappelbjærg S. for Løve By.

I *Knudstrup* har fordm ligget en Hovedgd. Sølve el. Sylvester Nielsen af Knudstrup nævnes 1395; han førte i sit Vaaben en Spore. Kort efter kom Gaarden til Slægten Flemming, nemlig Hr. Herman Flemming, hans Søn Hr. Joachim Flemming, den yngre Herman Flemming, dennes Enke Fru Anne Eriksd. (Thott), hvis Søn Jacob Flemming døde 1544 som sidste Mand af Slægten i Danmark. Aar 1607 mageskiftede Jørgen Skovgaard sin Part i Gaarden til Kronen; men Hovedlodden synes at have tilhørt Fru Karen Pax, Erik Vasspyds, der 1616 solgte den til Chr. Friis til Kragerup, som atter mageskiftede den til Kronen. Endnu 1620 erhvervede Kronen en Part i Gaarden af Fr. Reedtz. Snart efter er den vel bleven nedlagt. Ved Opf. af den nye Skole i Knudstrup 1886 fandtes paa en Højning Murrester og Fundam. af en Bygn., der syntes at stamme fra 16.-17. Aarh., og som mentes at hidrøre fra Knudstrup.

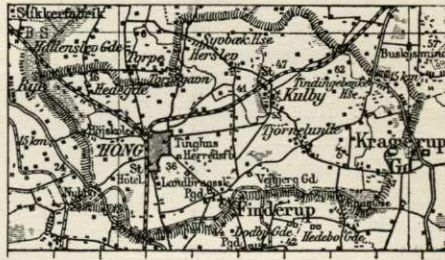
I *Løve* har der ogsaa ligget en Hovedgd. Den har tilhørt en Fru Rud, hvem den blev fradømt af Dronn. Margrethe for „Brøde og Sager, hendes Forældre havde begaaet mod Kongen og Kronen“. Fra 1413 skrev den ovenn. Sølve Nielsen sig til Løve; men en enkelt Gang, 1421, kaldes han Foged i Løve, saa at han muligvis ikke har ejet Hovedgaarden. — Den nuv. *Løvegd.* er samlet 1686 af 4 Ødegde af Rentem. Henrik Müller og Svigersonnen Joh. Fincke paa Sæbygd.; 1722 ejedes den af Wigand Michelbecker til Gundetved, efter hvem den ejedes af Major Caspar Bartholin til Bøstrup, Major Ventin og derefter (fra 1733) af Søstrene Frøkerne Sophie, Margareta og Catharine Fincke, som 1742 solgte den (Hovedgaardstakst 50 Td. og Bøndergods 237 Td. H.) til Jens Rasmussen Fischer eller Fisker, der atter 1745 solgte den til Jens Bremer og Hans Lauridsen. Bremer skødede den 1763 til Prokurator Niels Hansen, der 1766 solgte den til Gehejmer. Fr. Raben, som 1767 afhændede den til Lieutn. Niels Oschatz, hvorefter den ved Auktion 1773 købtes for 4120 Rd. af den dygtige Landmand, Bonden Hans Jensen Bjerregaard († 1781), som 1778 skødede den for 9000 Rd. til Kmhr., Oberst Chr. Fr. Holstein. Denne solgte den 1788 for 16,500 Rd. til Regimentskvarterm. F. Chr. Plum, som 1793 afhændede den for 29,000 Rd. til Forvalter H. Tolderlund, hvorefter den 1803 for 60,000 Rd. købtes af Kapt. Astrup til Sæbygd., der 1806 solgte begge Gaardene til Kmjkr. Hoppe (Løvegd. for 120,000 Rd.). Senere er den gaaet gennem mange Hænder, bl. a. har den været ejet af Rasmus Roulund (senere til St. Restrup, † 1845), Borchorst og Etatsr. Appeldorn, der 1895 solgte den til Trock, som 1907 solgte den for 326,000 Kr. til den nuv. Ejer, C. A. N. Lawaetz til Kalundb. Ladegd., som senere tilkøbte Juelsborg m. m. — Fundam. af „en Ringmur“ skal være fundne paa en Bakke nordl. i Løve By. Muligvis angiver de den ældste Hovedgaards Plads, der dog af nogle henlægges til den gl. Skolelod.

I Geeslev synes 1349 at have boet Jakob Pedersen Spink; 1407 skrev Poul Jakobsen sig af Geeslev.

Brydemosegd. paa Løve Mark er opf. 1810 paa et Overdrev af Herredsfoged Ekkard Beck. — Paa *Tingstensagre* paa Juelsborg Mark har det gl. Tingsted ligget; Tingstenene fjærnedes 1830.

Der vides kun om een Langdysse, derimod om en halv Snes Gravhøje, næsten alle liggende længst mod SV., i Tilslutning til den under Havrebjærg S. nævnte Stribe af Oldtidsmindesmærker. Velbevaret er dog nu kun den anselige *Kongshøj* (fredl.) ved Løvegd.

Finderup Sogn omgives af Gørlev, Hallenslev, Sæby, Ruds-Vedby, Ørslev, Solbjærg og Geeslev S. Kirken ligger c. 11 km N. for Slagelse. De gode, for det meste lerede Jorder er i den østl. Del noget højtliggende og bakkede, mod V. mere jævne og lavtliggende med Mosestrækninger mod NV. (Ravnsmose). Gennem Sognet gaar Slagelse-Vørslev Banen og Høng-Tølløse Banen.

Befolkning i 1916: 2520 (1801: 753, 1850: 1409, 1901: 2048), boende i 486 Gde og Hse. Det saml. Hartk. (1905): 455 Td.; 87 Gde med 403 og 207 Hse med 52 Td. Hartk., samt 70 jordløse Hse. Ejds. (1916): 5444, deraf Jordv.: 2967. Areal: 2387 ha, hvoraf (1912) besaaet med Hvede 114 ha, Rug 103, Byg 363, Havre 260, Blands. til Modenhed 165, Kartofler 29, Foderroer 224, Sukkerroer 108, Brak udgjorde 181 ha; Grønfoeder og Græsning 530, Haver o. l. 50, Tørvemoser 49, Vandar. 6. **Kreaturhold** (1919): 583 Heste, 1936 Stk. Hornkv. (deraf 991 Køer), 42 Geder, 108 Faar, 959 Svin (1914: 3727).

I Sognet Byerne: *Finderup* (1182 Finnetorp) med Kirke (paa en Bakke) og Præstegd., Fattiggd. og Alderdomshjem; *Høng* (1320 Høingæ) — 1916: 190 Gde og Hse og 1054 Indb. (1911: 969 med flg. Erhverv: immat. Virksom-

hed 204, Landbr. 147, Haandv. 240, Handel 119, Rentenyd. 57) — med Skole, teknisk Skole, Folkehøjskole (se ndfr.), Landbrugsskole, Missionshus (opf. 1895), Børnehjem (opr. 1891), højere Almenskole, Vandværk (1905), Elektricitetsværk (1911), 2 Hoteller, Ting- og Arresthus for Løve Hrd. (opf. 1838 i sen Empirestil, Pl. for 8 Arrestanter), Bolig for Herredsfogeden (paa Odinsgd.), Sessionssted for Lægderne 43 og 338-351 af 2. Udskrivningskreds, 2 Andelsmejerier („Kildebrønde“ og „Høng“), Ml., flere industrielle Virksomheder, som Vindmotorfabr., Maskinfabr. og Stolefabr., Bogtrykkeri, talrige Handlende og Haandværkere, Bankfilialer m. m.; Jærnbanest., Postkontor (nyt Posthus opf. 1908, Arkt. A. Clemmensen) og Telegrafst., Stationen er et vigtigt Knudepunkt for Slagelse-Værsløv Banen og Høng-Tølløse Banen (se ndfr.). Byen præges dog mest af Højskolen og de

Tinghuset i Høng.

mange derfra udgaaede Skolevirksomheder. Paa Højskolens Grund en Mindesten over Højskoleforst. Anders Jørgensen († 1915) af Jens Lund; mod N. i Byen Mindesten for J. C. Glee-rup († 1865), af Ivar Bentsen, rejst 1909; *Herslev* (1396 Hersløfi) med Skole og Kbmdshdl.; *Kulby* (1231 Culby) med Finderup Sogns Sparekasse (opr. 1879; ³¹/₈ 1918: Indskud 113,878, Reserverf. 10,665 Kr.), Kbmdshdl., Ml. og

Jærnbanest. paa Høng-Tølløsebanen og Telegrafst.; *Tjørnelunde* (1382 Thyrnelundæ) med Skole, Ml., Andelsmejeri, Missionshus (opf. 1895) og Forsamlingshus (opf. 1904). Desuden *Hedegde* og *Tindinge Banke*, Hse og Kbmdshdl. — En større Gd: *Vejbjærggd.* Tjørnelunde (13 Td. H., Ejds. 100, Jordv. 80; 66 ha, deraf Ager 60, Mose 6).

Høng-Tølløse Banen (38 km) er bygget ifl. Lov af ⁸/₅ 1894, Konc. af ⁷/₁₁ 1898 og aabn. ²²/₁₂ 1901; den ejes af et A/S; 19¹⁷/₁₈ befordredes 157,511 Rejsende, Totalvægten af Gods og Kreaturer var 69,042 Tons. Om Slagelse-Værsløv Banen se Slagelse.

Finderup S., en egen Sognekommune, har Tingsted i Høng og hører under Retskr. Løve Hrd., Politikr. Slagelse Kbst. m. m., Holbæk Amtstuedistr. (Filial i Kalundborg), Kalundb. Lægekr., Kalundb. Skattekr., Løve Hrds. Skyldkr., Amtets 3. Folketingsvalgkr., 5. Forligskr. og 2. Udskrivningskr. 345. Lægd. Kirken er selvejende.

Kirken er oprindl. en romansk Kampestenskirke med Apsis og Vesttaarn (se Indberetn. af Arkt. Smidt i Nationalmus.), men i gotisk Tid er Taarnet erstattet med et nyt og bredere af Munkesten, og der er i s. Periode indbygget Hvælvinger og tilføjet Kapeller i N. og S. og Vaabenhus i N. (nu Materialhus); endelig er i nyere Tid tilføjet endnu et Nordkapel, og alle 3 nordl. Udbygninger er sammenbyggede; Apsiden er udskilt som Sakristi. Altartavle fra 1594 med Billede fra 1889 (Christus og de to

Disciple paa Vandring til Emaus) og oven paa Gesimsen de 4 Evangelister; prægtig Alterkalk fra 14. Aarh. (se Mackeprang, i Aarb. f. nord. Oldk. 1906, p. 90): farvelig Prædikestol i Renæssancestil; romansk Granitfont. NederlandsK Klokke fra Reformationstiden. — Paa Kirkegaarden er begr. Forst. Anders Jørgensen, † 1915.

I Præstegaardshaven staar to mægtige gl. Lindetræer og et Graastensæbletræ, der skal være c. 150 Aar gammelt.

Høng Højskole, der blev opr. af Folketingsm. E. M. Rotwitt i Sæby 1864, men 1866 flyttedes til Høng, har i de første 50 Aar haft i alt 5490 Elever. Under dens Forstander Anders Jørgensen 1872-1915 udviklede den sig til en af Landets største Højskoler, og i Forb. med den opstod der andre Skoler og Institutioner: en privat Børnesk., et Børnehjem og en Mellem- og Realskole, der efterhaanden har udviklet sig til et betydeligt Gymnasium med Artiumskursus. Ved Jørgensens store Interesse for Land- og Havebrug knyttedes ogsaa disse Fag til Højskolen og førte til Oprettelsen af en selvstændig Landbrugsskole 1903, opr. af dav. Lærer ved Højskolen, Landbrugskand. Rasmus Jensen. Jørgensen har ogsaa gjort sig fortjent paa andre Maader, saaledes ved sit store Arbejde for Byen Høngs Opkomst og særlig ved at vejlede Husmændene, idet det var ham, der 1886 begyndte at iværksætte Studierejser for Husmænd rundt i Landet til veldrevne Landbrug, hvad der ogsaa har givet sig Udtryk i Indskriften paa den smukke, 1916 af gl. Elever rejste ovenn. Mindsten („Børnenes Ven, Ungdommens Vejleder, Husmændenes Raadgiver, Husmandsrejsernes Fader“).

Matheus Ta de Thyrnélunde armiger nævnes 1382 og Niels Pedersen i Thyørnlundh 1460.

I Kulby er Politikeren Lars Dinesen († 1916) født 1838.

Kun i den nordl. Del af Sognet kendes Dysser og Gravhøje, men ikke meget heraf er nu bevaret. En c. 50 m lang Langdysse har ligget ved Kulby, og af en endnu større Langdysse NV. for Høng findes en Rest tilbage.

Gørlev Sogn (G.-Bakkendrup Km.) omgives af K.-Helsinge, Geeslev, Finderup og Hallenslev S., Annekset Bakkendrup og Ars Hrd. (St.-Fuglede og Svallerup S.), hvorfra det skilles ved Halleby Aa. I Sognet findes Enklaver af Bakkendrup S. Kirken ligger c. 17 km NNV. for Slagelse og 19 km SØ. for Kalundborg. Jorderne er middelgode, temmelig jævne og lavtliggende, med betydelige Mosearealer (mod Ø. Ravsmose med Engstrækn. langs Bøstrup Aa, mod V. den tørlagte Gørlev Sø, der har staaet i Forb. med den ligeledes tørlagte Helsinge Sø; begge tørlagte ved Helsinge Aas Regulering). Gennem Sognet gaar Slagelse-Kalundborg Landevej og Slagelse-Mullerup-Gørlev Landevej samt Slagelse-Værsløv Banen.

Befolkning i 1916: 2200 (1801: 630, 1850: 908, 1901: 1317), boende i 417 Gde og Hse. Det saml. Hartk. (1905): 387 Tdr.; 59 Gde med 348 og 188 Hse med 39 Tdr. Hartk., samt 17 jordløse Hse. **EjdsK.** (1916): 6689, deraf Jordv.: 2477. **Areal:** 2154 ha, hvoraf (1912) besaaet med Hvede 110 ha, Rug 107, Byg 381, Havre 227, Blands. til Modenhed 56, Kartofler 19, Foderroer 125, Sukkerroer 200; Brak udgjorde 135 ha, Grønfoeder og Græsning 540, Haver o. l. 32, Tørvemoser 93, Skov 15, Vandar. 11. **Kreaturhold** (1919): 528 Heste, 1646 Stkr. Hornkv. (deraf 937 Køer), 62 Geder, 157 Faar, 884 Svin (1914: 2961).

I Sognet Byerne: **Gørlev** (1318 Gerlæuæ) — 1916: 182 Gde og Hse med 1035 Indb. (1911 570 med flg. Erhverv: Landbr. 86, Handel 122, Haandv. 207) — med Kirke, Præstegd., Valgmenighedskirke (Filial til Ubberup Valgmenighedskirke), Skole, Friskole, Haandgerningsskole, Missionshus, Apotek (opr. 1908 med

Hjælpeapotek i Ruds-Vedby), Bankfilialer, Hotel, Afholdshotel, Brugsforen., Andelsmejeri, Ml., Maskinfabr., Cementfabr., Savværk, Markedsplads (1 aarl. Marked med Heste og Kreaturer), mange Forretninger m. m., Elektricitetsværk (anl. 1908), Vandværk (1909), Jærnbanest., Telegrafst. og Posteksp. I Byen ligger *A/S Sukkerfabrikken Vestsjælland*, opr. 1911, Aktiekap. 2 Mill. Kr., 1919 udvidet til 3 Mill. Fabrikspladsen er c. 14 ha; Vandforsyningen sker gennem en Rørledning til Tissø. Til Fabrikken leveredes i 1919 Roer fra c. 5240 ha. Kampagnen, der normalt begynder i Slutn. af Sept., varer c. 3 Maaneder. Der oparbejdes c. 15,000 hkg Roer daglig. Fabrikkens egne Roebaner udgør 80 km; en fører mod N. til Lerchenborg, en mod S. til Falkenstein, en mod Ø. til Ørslev; de trafikeres med 6 Lokomotiver og 400 Vogne; desuden tilføres mange Roer med Statsbanen og ad Landevejen. I Kampagnen 19^{19/20} beskæftigedes 625 Md.; til Stadighed c. 125. I 1918 produceredes c. 171,000 Sække Sukker og 2,500,000 kg Melasse. Gørlev By er siden Fabrikkens Anlæg fordoblet i Indbyggertal (se Statistik). Byen har 1919 faaet Gadenavne, der er byggede over gl. Marknavne (efter Forslag af Stednavneudvalget). *Rye* (1426 Rughæ) med Skole, Missionshus (opf. 1889), Forsamlingshus (opf. 1893), Ml. og Kbmshdl.; Dele af *Ulstrup* (1319 Ulfsthorp), nu næsten helt udflyttet, med Skole og Kbmshdl. — Saml. af Huse: *Ornum* med Kbmshdl.; *Jødeland* og *Slibestenen*. *Aagerup Mølle*.

Hovedgaarden *Aagd.* har 86 Td. H., Ejds. 600, deraf Jordv. 439,8; c. 429 ha, deraf Ager 357, Eng 44, Skov 11, Mose 2; 10 Hse. Avlsgaarden *Søgd.* (17 Td. H., Ejds. 135, deraf Jordv. 90,8; c. 89 ha, deraf Ager 72, Eng 14). *Solbjerggd.* (14,2 Td. H., Ejds. 102, deraf Jordv. 81; c. 71 ha, deraf Ager 58, Mose 12).

Gørlev S., een Sognekommune med Annekst, har Tingsted i Høng og hører under Retskr. Løve Hrd., Politikr. Slagelse Kbst. m. m., Holbæk Amtstuedistr. (Filial i Kalundb.), Kalundb. Lægekr., Kalundb. Skattekr., Løve Hrds. Skyldkr., Amtets 3. Folketingsvalgkr., 5. Forligskr. og 2. Udskrivningskr. 339. Lægd. Kirken er selvejende.

Gørlev Kirke er en romansk Kampestensbygn. med oprindl. Taarn, der i gotisk Tid er nedrevet og erstattet med et nyt af Munkesten (Indberetn. af Arkt. Smidt i Nationalmus.); i denne Periode er Kirken overhvalvet, og der er tilføjet Sakristi og Kapel mod N. og to Vaabenhuse (det nordl. nu Materialhus). Altertavle og Prædikestol fra c. 1600; romansk Granitfont med Arkadekoration. I Gulvet Ligsten over Peder Olufsen Hulegaard i Aagerup (c. 1700). — Paa Kirkegaarden et 1890 opf. Ligkapel.

Valgmenighedskirken Bethania er opf. 1898 (indv. ^{18/12}) efter engl.-gotisk Mønster, Arkt. Ejvind Mørck. Den er af røde Mursten og bestaar af Skib og Kor; mod V. 2 udvendige Trappegange til Pulpituret. Altertavlen er mal. 1909 af Joak. Skovgaard (Den gode Hyrde).

Aagaard, ved Halleby Aa, der i Beg. af 17. Aarh. var 2 Gde, blev i 1660'erne udlagt til Rentem. Henr. Müller, der vistnok har opr. den til Hovedgd., og som efterlod Gaarden til sin Datter Drude, g. m. Th. Fincke, senere Amtm. († 1677). Senere ejedes den af deres Søn Kapt. Henr. Fincke og fra 1719 af Kancellir. R. Melvin og Jacobine Cathrine Fincke, hvilke 1721 skødede den (Hovedgaardstakst 60, Bøndergods 471^{1/2} Td. H.) til Konferensr. Lars Benzon, der 1725 solgte den til Broderen, Statholder P. Benzon til Sæbygd., som atter 1731 afhændede den til Konferensr. P. Benzon. Efter dennes Død solgtes den ved Auktion 1737 til Generalmajor P. Scavenius for 18,000 Rd., men da han døde kort efter, blev Skødet udstedt til hans Enke Helene Benzon, der 1753 solgte den for 40,000 Rd. til Kommercer. William Hammond. Denne solgte den 1763 for 52,000 Rd. til Kommercer. H. Lindholm, som 1781 solgte den for 59,750 Rd. til Chr. Lindam, der atter 1787 afhændede den for 70,000 Rd. til Kapt. P. P. F. Mourier. Denne solgte den 1796 for 112,500 Rd. til Kancellisekretær Iver Qvistgaard († 1820), der 1803 afhændede den for 165,000 Rd. til Kmhr. Bielke og Joach. Greve Moltke, hvorefter den 1804 købtes for 195,000 Rd. af C. Greve Moltke. Efter hans Død 1858

blev Bøndergodset ved Nørager (se p. 494), medens Aagaard Hovedgd. med de to Kirker og Avlsgaarden Søgaard 1865 blev solgt for 275,000 Rd. til J. Hellemann, † 1899, hvorpaa den 1900 købtes af Johs. Olsen, efter hvis Enkes Død den for 519,900 Kr. solgtes til Forpagteren, J. Hellemann Olsen, den nuv. Ejer. — Hovedbygningen bestaar af en 1907 opf. Midtfløj og to Sidefløje, af hvilke den ældste skal stamme fra 1645, den anden fra 1810; fra den første, sydl., Fløj udgaar atter en Sidefløj mod Ø., der skal være fra 1605; alt i et Stokv. af Egebindingsværk. Til Gaarden hører en stor og smuk Have i engl. Stil. — Ifl. Præsteindberetn. fra 1755 skal Gaarden tidl. have ligget et Stykke derfra, og Stedet kaldtes „Gl.-Aagaard“.

Peder Jakobsen af Slægten Sparre skrev sig 1318 til Gerlæuæ; 1366 nævnes Mogens Pedersen af Gerloffuæ. — Til Sognet hørte tidl. (1610, 1688) Byen *Aagerup* med 4 Gde og 1 Ml.; nu er kun Møllen bevaret. — I Middelald. nævnes *Gyurthø* (saaledes 1354) som hørende til Sognet; det er muligt det nuv. Jødeland.

Længst mod SØ. under Rye ligger tæt sammen enkelte anselige Gravhøje, og smstds. vides nogle andre sløjfede. Ikke langt derfra er og har der været enkelte Gravhøje og en Langdyse. Spredt i Sognets øvrige Del kendes derimod kun ret faa Oldtidsmindesmærker, deribl. et Par Jættestuer. En meget anselig Gravhøj NØ. for Aagaard er fredl.

Litt.: M. J. Mathiesen, Fra G. og Bakkendrup, Kirkeh. Saml. 3. R. IV.

Bakkendrup Sogn (*Gørlev-B. Km.*), det mindste i Herredet, Anneks til Gørlev, omgives af dette, Hallenslev og Sæby S. („Lunen“) samt Ars Hrd. (St.-Fuglede S.), hvorfra det skilles ved Halleby Aa; desuden hører til Sognet 4 Enklaver i Gørlev S. Kirken ligger c. 15 km SØ. for Kalundborg og 19 km NNV. for Slagelse. Jorderne er overvejende lerede og lavtliggende, kun lidet hævede over Tissø, og der findes betydelige Mose- og Engstrækninger.

Befolkning i 1916: 255 (1801: 93, 1850: 243, 1901: 176), boende i 53 Gde og Hse. Det saml. **Hartk.** (1905): 92 Td.; 13 Gde med 86 og 22 Hse med 6 Td. Hartk. samt 7 jordløse Hse. **Ejdsdk.** (1916): 619, deraf **Jordv.**: 401. **Areal:** 489 ha, hvoraf (1912) besaaet med Hvede 16 ha, Rug 18, Byg 91, Havre 59, Blands. til Modenhed 18, Kartofler 4, Foderroer 32, Sukkerroer 36; Brak udgjorde 14 ha, Grøn-foder og Græsning 120, Haver o. l. 5, Tørvemoser 59, Vandar. 2. **Kreaturhold** (1919): 116 Heste, 403 Stk. Hornkv. (deraf 193 Køer), 11 Geder, 58 Faar, 198 Svin (1914: 576).

I Sognet Byen *Bakkendrup* (c. 1370 Bakkentorp) med Kirke og Kbmshdl., Dele af *Ulstrup* (se Gørlev S.). *Ulstrupgd.*

Bakkendrup S., een Sognekommune med Hovedsognet, har s. Tingsted og hører under de s. Kredse som dette samt 2. Udskrivningskr. 338. Lægd. Kirken er selvejende.

Kirken er en romansk Kampestensbygn. med Apsis. I gotisk Tid er Kirken udvidet mod V., planlagt som et Taarn, men i Stedet for har man mod Sædvane bygget Taarnet ovenpaa Koret; i s. Periode er opf. et Vaabenhuis i S. og indbygget Hvalvinger (Korhvlv. dog nyere). Altertavle og Prædikestol fra c. 1600; i Altertavlens nedre Midtfyldning er som Bagklædning benyttet en Fløj fra en gotisk Altertavle, hvis Maleri (Laurentius paa Risten) ses paa Bagsiden; cementeret Granitfont. — Paa Kirkegaarden er begr. Præsten J. P. Østrup, † 1833. — Et Sagn vil vide, at to Jomfruer, som boede i Bakkendrup, fik deres Hund dræbt, da de gik til Kirke i Gørlev, hvorfor de lovede ikkè mere at komme der, men byggede en egen Kirke i Bakkendrup.

Jens Pedersen af *Bakkendrup* nævnes 1404 og 1408. N. for Bakkendrup By ved Skrænterne til Halleby Aa findes i Jorden Munkesten og raa Granitsten i Kalk. — Hr. Jep Begere af Vedby solgte 1355 sin Hovedgd. i *Ulstrup* i Løve Hrd. til Kong Valdemar.

Mod S. under Bakkendrup har der været to, nu sløjfede Gravhøje, hvorfra Sten- og Broncealdersfund.

Kirke-Helsinge Sogn

(*K.-H.-Drøsselbjærg Km.*), det næststørste i Herredet, omgives af Annekset Drøsselbjærg, Geeslev og Gørlev S., Ars Hrd. (Svallerup S.), hvorfra det skilles ved Halleby Aa, og Store-Bælt (Jammerlands Bugt og Musholm Bugt). Kirken ligger 18 km SSØ. for Kalundborg og 17 km NV. for Slagelse. Jorderne, der er af ret forskellig Beskaffenhed, er mod S. omkring Dalby meget bakkede (Sandhøj, 34 m), ved Ky-

sten den bratte Dalby Klint; længere mod N. Højdedraget Halsen; ved Halleby Aa betydelige Engstrækninger; Landet ved dens Udløb kaldes „Osen“. Mod Ø. Helsinge Mose. Halvøen Reersø er ved en smal Landtunge forbundet med Landet; mod Store-Bælt har den bratte Skrænter, ved Foden af Generalstabens Triangulationsmærke er der 17 m. Reersø er i Sommertiden et yndet Udflugtssted for Egnens Befolkning. Til Sognet hører endv. Øen Musholm og den lille Nordholm. Gennem Sognet gaar Landevejen Slagelse-Mullerup-Gørlev.

Befolkning i 1916: 1725 (1801: 808, 1850: 1202, 1901: 1616), boende i 401 Gde og Hse. Det saml. **Hartk.** (1905): 436 Td.; 97 Gde med 391 og 211 Hse med 45 Td. Hartk., samt 46 jordløse Hse. **Ejdsk.** (1916): 4169, deraf **Jordv.:** 2591. **Areal:** 2894 ha, hvoraf (1912) besaaet med Hvede 129 ha, Rug 143, Byg 520, Havre 276, Blands. til Modenhed 88, Kartofler 66, Foderroer 266, Sukkerroer 52; Brak udgjorde 206 ha, Grønfoeder og Græsning 909, Haver o. l. 32, Torvemoser 51, Skov 1, ubenytt. 24, Vandar. 7. **Kreaturhold** (1919): 657 Heste, 2362 Stk. Hornkv. (deraf 1148 Køer), 26 Geder, 291 Faar, 982 Svin (1914: 3364).

I Sognet **Byerne:** *Kirke-Helsinge* (c. 1370 Kyrkæhelsingæ) med Kirke, Præstegd., Skole, Sparekasse (opr. 1873; ³¹/₈ 1918 var Indskud 956,788, Reservef. 30,198 Kr.); Lægebl., Afholdshjem, Andelsmejeri, Brugsforen., Kbmshdlr. m. m.; *Dalby* (1339 Dalby) med Skole, Ml. og Kbmshdl.; *Vinde-Helsinge* (1307 Vindehelsingæ) med Skole, Fattiggård med Alderdomshjem (opr. 1875, 39 Pl.), Forsamlingshus, Friskole, Fortsættelsesskole, Kbmshdl., Ml. m. m.; *Reersø Fiskerleje* (1231 Rethærsø) paa Halvøen af s. Navn (c. 355 ha), med Kirke, Skole, Missionshus (opf. 1893), privat Mejeri, Kro, Kbmshdl., Statselefonst., og en nybygget, god Fiskerihavn, indtil 3,7 m dyb. Endvidere *Engvang Huse*, *Enghave Huse*, *Hals Huse* (1231 Hals). Øen *Musholm* (1664 Musholmen), c. 29 ha, hører under Mullerupgd. i Drøsselbjærg S., den har kun 1 Hus; paa Østsiden er der en for Smaaskibe god, naturlig Havn. — En større Gd.: *Avlsgaarden Helsingegd.* har 17,2 Td. H., Ejdsk. 135, deraf **Jordv.** 101; 87 ha, deraf Ager 71, Eng 15. *Birkemosegd.* er udstykket; *Nissegd.* har c. 10 Td. H., c. 61 ha.

Kirke-Helsinge S., een Sognekommune med Annekset, har Tingsted i Høng og hører under Retskr. Løve Hrd., Politikr. Slagelse Kbst. m. m., Holbæk Amtstuedistr. (Filial i Kalundborg), Kalundb. Lægekr., Kalundb. Skattekr., Løve Hrds.

Skyldkr., Amtets 3. Folketingsvalgkr., 5. Forligskr. og 2. Udskrivningskr.' 340. Lægd. Kirken er selvejende.

Kirken er en usædvanlig stor Landsbykirke af Munkesten fra tidlig gotisk Tid. Af den oprindl. vistnok romanske Kampestensbygn. er nu kun faa Rester tilbage, idet Koret i gotisk Tid blev nedbrudt og Kirken udvidet baade i Længden og Bredden. Rummet blev da treskibet, delt ved 2 Rækker Piller, og fik gotiske Krydshvælvinger. Fra den senere Middelald. stammer Taarnet og Vaabenhuset mod S.; Taarnrummet er ved en Mur skilt fra Skibet og bruges til Sakristi. Kirken, der er stærkt dekoreret, blev 1868 restaur. under Hans J. Holm. Altertavle fra c. 1700 med udskaaret Alterbill.; Alterbord med Maleri fra c. 1525-50 (Treenigheden); Prædikestol fra 1588; gotisk Kalkstensfont med udhugne Billeder (Christus, Skt. Olaf, Skt. Katharina, Skt. Peder); Stoleværk fra 1576 og lidt yngre Tid. I søndre Skib hænger et gotisk Krucifiks, i Vaabenhuset et Maleri med Portrætter af Præsten Frands Pedersen Kønig, † 1694, og Hustru. Den ene Klokke er fra 1370. — Paa Kirkegaarden, hvor der (1889) er opf. et Ligkapel, ligger begr. Provst P. Herschend Bøgh, † 1872. Fra en Gravkælder i Kirken, hvor der endnu staar nogle Kister uden Navn, nedgravedes 1884 paa Kirkegaarden 6 Kister, hvoraf der paa de tre stod Navnene Ulr. Fr. Brüggemann til Elvedgd. († 1735), Oberstlieutn. Vald. Brüggemann († 1793) og Oberst Chr. Wilcken († 1759).

Gaard paa Reersø.

— I Helsinge var Th. Kingo personel Kapellan 1661-68. — Aar 1596 udgik Kongebrev til bedste for Præst og Kapellan i Helsinge, da Præstegaarden var brændt.

Reersø Kirke er opf. 1904 af Arkt. V. Koch og S. Lemche. Den bestaar af Skib med Tøndehvælvning og Kor; mod V. et lille Spir med aabent Træværk; Vaabenhuset indbygget i Kirken under Spiret. Kirken har rundbuede Vinduer, er teglhængt og hvidkalket. Kirkegaarden er smukt beliggende, skraaner stærkt mod Ø. og er heget med en Mur.

I *Helsinge* har der fra gl. Tid boet adelige Slægter. Johs. Pedersen de Helsinge, som 1356 oplod Kong Vald. Gods i Mynge og Helsinge, maa rigtignok antages at have boet i Helsinge i Holbo Hrd., men han havde samme Gods i Pant af Torbern Tuesen, som mærkelig nok synes at høre hjemme i Kirke-Helsinge; thi blandt Sorø Klosters Velgørere nævnes Two Thorbernsøn de Kirkehelsinge, provincie Løwehæret. Aar 1335 nævnes Hans Ingvarsen i Helsinge. Snart efter kom Gaarden til Slægten Moltke. Den tilh. 1383 Fru Eline, Arnold Moltkes Efterleverske, Evert Moltke 1392-1424, Vald. Evertsen Moltke 1438-47. Aar 1463 nævnes en Væbner Grubbe af Helsinge, som kunde være den med Moltkerne beslægtede senere Rigskansler Evert Grubbe, hvorefter Gaarden skal være kommet til Hr. Albrecht Engelbrechtsen (Bydelsbak). — Den nuv. *Helsingegd.* er opr. 1720 af sammenlagte Bonderjorder, bl. a. Reersø, og ejedes af Niels Christensen Wulff, hvorefter den 1725 solgtes til Herredsf. Anders Beck og 1741 ved Auktion til Raadm. M. Sørensen Høeberg i Kalundborg, der afhændede den til Fru Anna Brüggemann (Enke efter Ulr. Fr. Brüggemann til Elvedgd., † 1735), hvis Arvinger solgte den 1754 for 11,000 Rd. (i Skødet kaldes den Hovedgd., Takst 14½ Td. H.) til Mag. David Schmidt og Chr. Bonsach. Ved Auktion 1780 solgtes

den for 13,200 Rd. til Justitsr., senere Etatsr. Knud Holtermann, der 1791 skødede den for 22,000 Rd. til Mich. Rasmussen, Forpagter paa Egemark, som 1801 frasolgte Reersø til Beboerne og 1806 solgte Helsingegd. (med Helsing Kirke) for 34,000 Rd. til C. Greve Moltke til Aagaard, med hvilken den derefter var forenet, indtil den frasolgte til Selveje 1868.

Præsteindberetningen af 1755 omtaler *Dronn. Margrethes Vej*, som Bønderne dengang var begyndt at jævne med Ploven. Den skulde før have strakt sig fra Kalundborg til Korsør.

Reersø nævnes allerede i Vald.s Jordebog (*Rethærsø, Rethæso*), da den havde „Hus, Daadyr og Raadyr“. Den har tidl. været en Ø, men er nu ved en Dæmning over det flakke Sund forbundet med Landet. Beboerne fik af Dronn. Margrethe Frihed for Kornlandgilde og Pengetiende, „fordi Landet var da for Skovs og Krats Skyld ikke tjenlig til andet end Fægung og Fiskefang“ (Okt. 1916 er der midt i Reersø By rejst en Mindesten for hende). Nu er den skovløs. Senere blev disse Privilegier fornyede mange Gange, først af Chr. I 1454, og Beboerne er endnu fri for at betale Kongetiende og Kornafgifter. I 1658 fik Rentem. Henr. Müller Reersø sammen med Sæbygd. som Afbetaling paa Kronlaan. Senere hørte R. som nævnt til Helsingegd., men solgtes 1801 (se ovfr.) til Beboerne til Selveje for 12,936 Rd. Den udskiftedes første Gang 1822, det hele udskiftedes 1861, men endnu har hver Mand sin Mark paa 5 til 7 forsk. Steder (forhen paa c. 50). Endnu minder meget i Beboernes Levemaade, Dialekt, Bohave m. m. om, at Reersø har været isoleret som Ø. I kirkl. Hens. udgør den et Distrikt for sig med eget Menighedsraad. — Mod NØ. paa „Tottens Klokкетаarn“ skal der have staaet en gl. Borg; der er her opløjet Munkesten og truffet en Stenbro. (Om R. se Th. Gravlund, i Dske Studier 1907, og Rids af R. Hist. i „Fra Holb. Amt“ 1908.)

Spredt i Sognet er der bevaret c. 15 Stengrave, deribl. enkelte Jættestuer; desuden vides en halv Snes Stengrave sløjfede. En Høj med Jættestue V. for Dalby samt et Dyssekammer SV. for Kirke-Helsinge, og en Runddyse og 2 Dyssekamre paa Reersø er fredl. Gravhøje er derimod ikke talrige i Sognet, men nogle af dem er af meget anseelig Størrelse, saaledes den fredl. *Lindehøj* SV. for Vinde-Helsinge.

Drøsselbjærg Sogn (*Kirke-Helsinge-D. Km.*),

Anneks til Kirke-Helsinge, omgives af dette, Geeslev S., Sorø Amt (Slagelse Hrd.) og Store-Bælt (Musholm Bugt). Kirken ligger c. 12 km NV. for Slagelse og 17 km NNØ. for Korsør. Den sydvestl. Del af Sognet er bakked og leret med stejle Skrænter ud mod Bæltet (Mullerup Klint), mod N. og Ø. findes en Del lavere Strækninger og Moser (Maglemose). Ved Mullerup Havn er der god Badestrand, og om Sommeren en Del Søgning dertil fra Slagelse.

Gennem Sognet gaar Landevejen Slagelse-Mullerup-Gørlev, med Sidevej til Mullerup Havn.

Befolkning i 1916: 863 (1801: 456, 1850: 522, 1901: 772), boende i 210 Gde og Hse. Det saml. **Hørtk.** (1905): 244 Td.; 37 Gde med 222 og 85 Hse med 22 Td. Hartk., samt 50 jordløse Hse. **Ejds.** (1916): 2315, deraf **Jordv.**: 1464. **Areal:** 1370 ha, hvoraf (1912) besaaet med Hvede 69 ha, Rug 53, Byg 161, Havre 127, Blands. til Modenhed 37, Kartofler 26, Foderroer 135, Sukkerroer 64; Brak udgjorde 82 ha, Grønfoder og Græsning 356, Haver o. l. 23, Tørvemoser 63, ubenytt. 21, Vandar. 2. **Kreaturhold** (1919): 235 Heste, 1199 Stk. Hornkv. (deraf 662 Køer), 27 Geder, 93 Faar, 340 Svin (1914: 1209).

I Sognet **Byerne:** *Drøsselbjærg* (c. 1370 Druslebiegh) med Kirke, Skole, Andelsmejeri, Brugsforen. og Kbmshdl.; *Mullerup* (1426 Muldorp) med Biskole, Kro, Ml., Kbmshdlr. og Teglværk; V. for Byen *Mullerup Havn* (indtil 3,2 m), 1904 solgt til Slagelse Kommune, med Lodseri, Toldassistentbl., Statstelefonst.,

Telegrafst. og Kbmndshd. Ved Havnen findes maleriske gl. Kornmagasiner og Kalkovne. — *Venemose*, Hse.

Hovedgaarden *Bøstrup* (1346 Boszenndorp) med 86,7 Td. H., Ejds. 690, deraf Jordv. 473,5; 484 ha, deraf Ager 364, Eng 94, Mose 11; desuden hører til Godset en Del Fæstegods. Avlsgaarden *Mullerupgd.* (34,4 Td. H., Ejds. 300, deraf Jordv. 225,5; 232 ha, deraf Ager 182, Eng 44, Mose 3). Til Gaarden hører Øen Musholm i Kirke-Helsing S. (29,5 ha).

Drøsselbjerg S., een Sognekommune med Hovedsognet, har s. Tingsted og hører under de s. Kredse som dette samt 2. Udskrivningskr. 341. Lægd. Kirken tilhører Ejeren af Bøstrup.

Kirken er en romansk Kampstenskirke, stærkt omdannet i gotisk Tid. Koret er nedbrudt og Skibet forlænget mod Ø., og senere er Bygningen udvidet mod S., saaledes at der er fremkommet en toskibet Kirke med Krydshvælvinger. De to Skibe er nu saml. under eet Tag, men det ses tydeligt paa den morsomt sammenbyggede Østgavl, at hvert Skib oprindl. har haft sit Sadeltag, hvad der dog i Længden har vist sig upraktisk. Det gl. Skib er desuden forkortet mod V., saaledes at et Stykke af dets Sydмур er indbygget i Taarnet, der er gotisk ligesom et Kapel og et Gravkapel, begge mod N.; alle Udvidelserne er af Munkesten. (Se C. M. Smidt i „Archit.“ ¹⁸/₁ 1906). Det hvalv. Taarnrum er i den nyere Tid gjort til Vaabenhus. Altertavle fra 1625; Prædikestol fra 1588; senromansk Kalkstensfont med rigt graveret Tinfad fra 1630. I nordre Tværskib er opstillet en Egetræsdørløj fra 1489. Sengotisk Krucifiks; i en Niche ved Alteret et gotisk Alterskab med den hellige Andreas paa Korset. I Kapellet hviler Medl. af Familierne Paasche og Svitzer til Bøstrup; udv. i Muren et Marmorepitaf. over Justitsr. H. G. Faith til Bøstrup, † 1795, og Hustru. Den ene Klokke er fra 14. Aarh., den anden fra 1547.

Bøstrup Hovedgd. er opr. c. 1660 af Rentem. Henr. Müller og fik 1689 Privilegier som adelig Sædegd. Müller efterlod Gaarden til sin Datter Anna Catharine (g. m. Caspar Bartholin til Kornerupgd., † 1670), der sad i trykkende Omstændigheder (Godset var endog en Tid sekvestreret paa Gr. af resterende Skatter og pantsat til N. Chr. Paludan) og 1702 skødede den til Sønnen Major Casp. Bartholin, efter hvis Død 1730 Søkvæsthuset maatte overtage Gaarden, som det 1741 solgte for 14,500 Rd. C. (Godset var 437 Td. H.) til Generalaud. Joachim Barner Paasche, som byggede en ny Hovedbyggn., og hvis Enke 1778 solgte den til Kammerr. Laur. Svitzer, der atter 1791 solgte den for 55,500 Rd. til Justitsr. H. G. Faith. Dennes Arvinger solgte den 1796 for 89,000 Rd. til Kapt. Jan Chr. v. Deurs, i hvis Familie den forblev, indtil den solgtes til Overretssagfører Jul. Valentiner, hvorefter den 1880 købtes for 750,000 Kr. af Apoteker, Etatsr. Chr. D. A. Hansen, † 1916, der gjorde meget for at forbedre Ejendommen, og hvis Dødsbo nu ejer den. — Den nuv. Hovedbyggn. er opf. 1800 i italiensk Stil, men ombygget 1881-82 (Arkt. C. Abrahams) med Taarn og Frontespice. Udbygningerne brændte Aug. 1904. (I Nationalmus. findes et Manusk., H. v. Deurs, „Beskr. af B.“).

I *Drøsselbjerg* boede længe en Gren af Slægten Basse med to Vædderhorn i Vaabenet, nemlig Anders Nielsen 1377, Oluf Pedersen 1406, Anders Pedersen 1435-71, Niels eller Jens Andersen 1480-1515, hvis Datter Christine ægtede Christen Nielsen (Dyre) af Hjelmso, som endnu 1508 skrev sig til Drøsselbjerg, men 1517 mageskiftede Gaarden til sin Svoger Oluf Skinkel. — Ogsaa i *Mullerup* laa i 14. Aarh. en større Gd. Johs. Nicolai de Muldorp nævnes 1376 i en Dom, afsagt paa Sjællands Landsting; 5 Aar senere boede der en Væbner Esbern Gjordsen.

Især i Sognets sydvestl., mere bakkede Del kendes flere Dysser og Gravhøje, men ikke meget heraf er nu bevaret. Under Bøstrup ligger et Par Gravhøje, vestligst den anselige *Bavnehøj*. N. for Mullerup ses en fredl. Langdysse, omsat med c. 50 Randsten. I den under Mullerup liggende Del af Maglemose er der paa forsk. Steder fremdraget store og vigtige Bopladsfund fra den allertidligste Del af Stenalderen, især mærkelige ved Forekomsten af talrige Benredskaber og Knogler af Elsdyr.